

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING

SER. D.

Torvmarkskartor med beskrivningar.

N:o 52.

BESKRIVNING
TILL
KARTBLADET UPPERUD

Pris 3 kr.

SVERIGES GEOLOGISKA UNDERSÖKNING

SER. D.

Torvmarkskartor med beskrivningar.

N:o 52.

BESKRIVNING
TILL
KARTBLADET UPPERUD

STOCKHOLM 1921

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

212328

FÖRORD.

På grundval av förslag från Sveriges geologiska undersökning och 1916 års torvkommitté avlät Kungl. Maj:t till 1917 års riksdag proposition om undersökning av torvmarkerna inom södra och mellersta Sverige. Propositionen vann riksdagens bifall, och utförandet av den sålunda beslutade *torvinventeringen* uppdrogs åt Sveriges geologiska undersökning.

Enligt den fastställda planen är torvinventeringen tills vidare begränsad till Götaland och Svealand utom Dalarna, samt innefattar tvenne avdelningar, nämligen 1) en förrädsstatistisk utredning rörande storleken och beskaffenheten av torvtillgångarna samt 2) en kvalitativ rekognoscering av torvmarkerna i närheten av kommunikationslederna.

Fältarbetena för torvinventeringen påbörjades sommaren 1917 och hade vid utgången av år 1920 fortskridit därhän, att för den förrädsstatistiska utredningen återstodo, förutom vissa kompletteringar, endast delar av Blekinge och Kalmar län samt vissa slättbygdsområden (Skåne, Västergötland, Östergötland och Mälardalen), medan rekognosceringen kring kommunikationslederna var slutförd på de topografiska kartbladen Upperud, Borås, Vänersborg, Skara, Mariestad, Ulricehamn, Fjällbacka, Uddevalla och Göteborg samt inom största delarna av bladen Strömstad och Linköping.

Det under fältarbetena hopbragta materialet bearbetas sedermera i olika riktningar. På basis av den förrädsstatistiska utredningens fältmaterial utföras beräkningar över storleken av torvtillgångarna inom de olika undersökningsområdena, över dessas fördelning på olika torvslag m. m., undersökning över de olika torvjordarternas sammansättning, bränslevärde m. fl. egenskaper, vilkas känedom är av vikt för torvproblemets bedömande. På grundval av materialet från rekognosceringen kring kommunikationslederna upprättas register och beskrivningar över de undersökta torvmarkerna.

De resultat av torvinventeringen, som äga större allmänt intresse, böra givetvis publiceras. Huvudresultaten av den förrädsstatistiska

utredningen kunna emellertid icke på tillfredsställande sätt offentliggöras förrän denna del av inventeringen slutförts, och hela materialet undergått en tillräckligt omfattande första genomarbetning. Väsentligen annorlunda ställer sig saken beträffande det på grundval av rekognosceringarna kring kommunikationslederna upprättade torvmarksregistret, som är avsett att meddela direkta upplysningar om för olika ändamål exploateringsvärda enskilda torvmarker. För att så snart som möjligt göra detta register känt och använt, har det synts lämpligt att, i den mån undersökningarna fortskrida, i en särskild serie av Undersökningens publikationer offentliggöra kartor utvisande belägenheten av de undersökta mossarna jämte utdrag ur registret med koncentrerade beskrivningar över de viktigaste torvmarkerna ävensom anvisningar för inhämtandet av upplysningar rörande i den tryckta texten ej upptagna torvmarker, som varit föremål för undersökning och registrering. Föreliggande publikation är den första i denna serie och kommer inom närmaste framtid att följas av liknande kartor och beskrivningar över torvmarkerna på övriga färdigrekognoscerade blad.

Den starka koncentration, som tillämpats vid redogörelserna för de enskilda mossarna, och vilken för förståelsen av mossbeskrivningarna nödvändiggör anlitaandet av de inledande allmänna upplysningarna, är betingad av nödvändigheten att genom textens sammanträngande till minsta möjliga utrymme göra tryckningsomkostnaderna så små som möjligt.

Stockholm i juni 1921.

Axel Gavelin.

Upplysningar rörande Sveriges geologiska undersöknings torvmarksrekognoscering.

AV LENNART VON POST.

Innehåll:

	Sid.
Rekognosceringens plan och ändamål	I
Fältarbetet	IV
Torvslag	IV
Fältbestämning av torvslagens huminitet, halt av tuvdunsfibrer, rottrådar och ved samt blöthetsgrad	XIII
Registret	XV
Publicerat utdrag ur torvmarksregistret	XV
Anvisningar för förfrågningar	XVI

Rekognosceringens plan och ändamål.

Den av Sveriges geologiska undersökning på grund av statsmakternas beslut bedrivna torvinventeringen omfattar tvenne från varandra fristående avdelningar, nämligen

1:o en *förrådsstatistisk utredning rörande storleken och beskaffenheten av torvtillgångarna* såväl inom inventeringsområdet i dess helhet som inom dess skilda delar;

2:o en *kvalitativ rekognoscering* av torvmarkerna i närheten av kommunikationslederna.

Den *förrådsstatistiska utredningen* har till syftemål att skaffa ett pålitligt underlag för ett riktigt bedömande av »torvfrågans» national-ekonomiska betydelse och utgångspunkter för de ytterligare tekniska undersökningar och administrativa utredningar, som krävas, om denna fråga skall kunna bringas till rationell lösning. Den utföres genom linjeinventering, d. v. s. så, att man på ett system av undersökningslinjer, till täthet och riktning avpassat efter torvmarkernas talrikhet, storlek och fördelning inom de olika inventeringsdistrikt, i vilka landet finnes böra uppdelas, noggrant uppmäter samtliga på linjerna fallande torvmarkssnitt. På grundvalen av den serie av profiler, som sålunda erhålles, beräknas för varje inventeringsdistrikt, såväl den i allt förefintliga torvmängden som dennas fördelning på olika torvslag

och torvmarkstyper. Dessutom erhållas statistiska uttryck för sådana egenskaper hos torven, som kunna väntas äga betydelse för dess tillgodogörande, såsom förmultningsgrad, askhalt, kalkhalt, kvävehalt, värmevärde, absorptionsförmåga, förekomst av för torvtäkt hinderliga stubbar o. s. v.

På grund av förfaringssättet vid denna förrädsstatistiska utredning erhållas emellertid endast mera tillfälligtvis tillräckliga upplysningar rörande enskilda torvmarker.

Kravet på kännedom om de enskilda torvmarkernas beskaffenhet och bruksvärde tillgodoses genom torvinventeringens andra avdelning, den *kvalitativa rekognosceringen*. Denna avser att i görligaste mån hos torvmarkerna fastställa de egenskaper, som betinga det lämpligaste sättet för deras tillgodogörande, alltså beskaffenheten samt den ungefärliga mäktigheten och utbredningen av de i desamma ingående torvslagen, ävensom — i allmänna drag — deras ytgestaltning samt bottornas beskaffenhet och lutningsförhållanden.

Det har från början varit klart, att denna undersökning, för att över huvud taget kunna genomföras utan orimliga kostnader, icke finge drivas för mycket i detalj utan måste begränsas till att vara en rekognoscering i egentlig mening. Sådana ingående undersökningar, som måste föregå och i sista hand vara bestämmande för den slutliga planläggningen av en torvmarks tillgodogörande, hava icke kunnat inrymmas inom rekognosceringens ram. Sålunda kunna vid rekognosceringen borrhingspunkterna ej förläggas så tätt, att torvslagens medelmäktighet eller mängd kan med precision beräknas. Icke heller har det befunnits möjligt att insamla och undersöka prov i sådan omfattning, att några för en torvmark i dess helhet giltiga genomsnittsvärden för torvens egenskaper skulle erhållas. Analyser av torvprov från det relativt begränsade antal borrhingar, som vid denna undersökning kunna komma i fråga, skulle i allmänhet näppeligen avsevärt öka den kunskap om torvmarkens bruksvärde, torvslagsbestämningarna och provbeskrivningarna giva. Likaledes har man nödgats att avstå från att annat än i enstaka fall utreda möjligheterna för torvmarkernas torrläggning genom avloppens fördjupning. De avdikningsmöjligheter, som bero av torvmarkens egen topografi, bliva där-
emot noga beaktade.

Nu antydda, mera tidskrävande detaljundersökningar måste överlämnas åt den enskilda företagsamheten och torde böra komma till utförande, först i den mån planer på en torvmarks tillgodogörande gör behovet av detaljkännedom om densamma aktuellt.

Rekognosceringens syftemål är sålunda att insamla det material av iakttagelser, som kräves för att principiellt bedöma, huru resp. torv-

marker kunna och böra komma till utnyttjande. Den avser vidare att giva någorlunda uttömmande vägledning, då det gäller att inom en viss trakt anvisa torvmarker, lämpliga för skilda praktiska ändamål.

En av grundprinciperna såväl vid den förrädsstatistiska utredningen som vid rekognoseringen är att vid arbetets utförande vidare synpunkter anläggas än de, som betingas av den nuvarande, jämförelsevis primitiva förädlingsteknikens möjligheter att utnyttja torven. För att torvinventeringens resultat skall motsvara kostnaderna, måste det vetande om våra torvmarker, som vinnes, kunna brukas ej blott av nutidens torvindustri och mosskultur utan i möjligaste grad göras användbart även för en framtida diskussion av exploateringsmetoder, som kunna framkomma under torvteknikens ytterligare utveckling. I detta syfte tillämpas vid torvinventeringen vetenskapliga, möjligast objektiva arbetsmetoder. Sålunda särskiljes vid fältundersökningen icke endast vad som för närvarande kan betecknas som bränn-torv, strörtorv- eller odlings-torv utan de naturliga torvslagen med deras av tillkomstsättet betingade säregenskaper. Vidare är undersökningen icke inskränkt till de med nuvarande arbetsmetoder avverkningsbara övre delarna av lagerföljderna utan omfattar torvlagrens hela mäktighet. Samtliga iakttagelser registreras noga i dagböcker och på kartor. Skulle materialet i en framtid behöva kompletteras, kan detta ske utan att det nu å rekognoseringen nedlagda arbetet behöver förnyas.

På grundvalen av det i fältet insamlade iakttagelsematerialet utarbetas ett hos Geologiska undersökningen förvarat kortregister, i vilket under hänvisning till det likaledes tillgängliga fältmaterialet, gives en sammanträngd redogörelse för varje undersökt torvmarks ungefärliga areal, ytbeskaffenhet, lutningsförhållanden, byggnad och bottenbeskaffenhet samt dess nuvarande användning ävensom principiella anvisningar för dess tillgodogörande. I den mån det låter sig göra, införas dessutom på registerkorten hänvisningar till mera detaljerade expertundersökningar av resp. torvmarker.

Jämlikt den av statsmakterna fastställda arbetsplanen har rekognoseringen t. v. inskränkts till torvmarker, som helt eller delvis ligga inom 5 km avstånd från järnvägar, större vattenvägar eller hamnplatser. Dessutom medtagas sådana smärre områden mellan de av 5-km-gränsen inneslutna bältena, vilka befinnas lämpligast böra undersökas i anslutning till den nu pågående rekognoseringen, ävensom enstaka, mycket stora torvmarker utanför 5-km-gränsen. På detta sätt kommer drygt halva arealen av de landsdelar, till vilka rekognoseringen skall utsträckas, att bliva undersökt. Inom dessa i kommunikationshänseende bättre ställda områden undersökas alla torvmarker av mer än 5 har ytvidd.

Fältarbetet.

Å varje torvmark, som enligt arbetsplanen skall undersökas, utföres efter en allmän överblick och enligt en plan, som i varje enskilt fall finnes lämplig, det antal borringar, som visar sig behövt för att erhålla en någorlunda fullständig bild av torvmarkens byggnad. Med hänsyn till torvmarkens utvecklingshistoriska typ och topografiska karaktär placeras borrhingspunkterna så, att borrhningarna bliva i möjligaste mån representativa och kunna inskränkas till ett begränsat antal. Å de minsta torvmarkerna borras i de flesta fall endast på en centralt belägen punkt eller, om så tarvas, dessutom på någon kantpunkt. Å större eller topografiskt uppdelade torvmarker göras borringar i torvmarkens olika huvuddelar. Då så är lämpligt, anordnas borrhningarna i en eller flera linjeprofiler. Dessa förläggas så, att de i möjligaste mån åskådliggöra lagerföljdens huvuddrag. Genom sidopunkter fastställs huru långt åt sidorna linjeprofilerna gälla. Alla linjeprofiler avvägas och längdmätas (för bekväm orientering av borrhingspunkterna) med Tesdorps tub, likaså viktigare sidopunkter. I övrigt bestämmes borrhningarnas höjdläge medelst spegelsyftning, och orienteringen sker med stegning och kompasspejling. På profillinjerna göras avstånden mellan borrhingspunkterna så stora, som växlingarna i lagerföljden tillåta. Huvudprofilerna dragas såvitt möjligt från torvmarkens lägsta avlopp genom dess högsta delar.

Borringarna utföres med Hillers kannborr (borrkannans längd 30 eller 50 cm). Borrprov upphämtas i regel från varje halvmeters djup under markytan. För varje borrkanna antecknas det eller de torvslag, borrkannan innehåller, gränser mellan olika torvslag samt torvslagets huminitet (»förmultningsgrad»), färg, halt av rottrådar (samt dessas art) och trärester (samt dessas konsistens och art), av tuvdunsfibrer ävensom torvens blöthetsgrad. Dessutom antecknas förekomst av fasta, för borringen och för eventuell torvtäkt hinderliga trärester (stubbar), sandinblandning och annan förekomst av mineralämnen i torven samt för övrigt allt, som finnes kunna bidra till dennas och lagerföljdens karakteristik.

Torvslag.

Av naturliga torvslag kan ett mycket stort antal uppställas, vart och ett motsvarande en någorlunda konstant, av växtplatsens natur betingad kombination av växter, ur vilken torvslaget framgått, torvens *modersamhälle*. Men en dylik minutiös torvslagsbestämning låter sig för närvarande icke genomföra i fältet och är för övrigt behövt endast vid rent vetenskapliga specialundersökningar. Vid

torvinventeringen särskiljes därför blott ett mera begränsat antal torvslag, av vilka vart och ett innefattar en serie mer eller mindre skilda, men dock närbesläktade specialtyper. Ett sådant *kollektivtorvslag* motsvarar en grupp av biologiskt samhörande och under någorlunda likartade förhållanden växande modersamhällen. I följd härav variera dessa torvslags för den praktiska användningen viktiga egenskaper, såsom askhalt, kalkhalt och till viss grad även huminitet, endast inom vissa gränser, och det blir möjligt att redan ur torvens art draga någorlunda bestämda slutsatser angående dess bruksvärde.

Till de *egentliga torvslagen* vilka bestå av modersamhällenas på stället avlagrade avfall, ansluta sig såväl genom sin förekomst i torvmarkslagerföljderna som genom sin natur i övrigt en serie jordarter, vilka liksom den egentliga torven äro av organiskt ursprung, men vilkas huvudbeståndsdelar varit uppslammade i sjöars och floders vatten och bottenfällts ur detta. Dessa bildningar — de *organiska sedimenten* — sakna icke alldeles praktisk betydelse och måste dels därför, dels på grund av sitt intima samhörande med torven medtagas vid undersökningarna.

De viktigaste bland de vid torvinventeringen särskilda jordarterna beskrivas i det följande.

Organiska sediment.

Lergyttja. En tät, något elastisk, möjligen svagt kornig jordart utan växtstruktur, men med tydlig sand- eller lerhalt. Färg gulgrå eller blågrå med grön anstrykning i olika skiftningar. Vitnar vid torkning. Alkaliextrakt färglöst eller grönaktigt.

Kännetecknande växtrester: frukter och frön av nate (*Potamogeton*), näckrosor (*Nuphar* och *Nymphaea*), säv (*Scirpus lacustris*) och andra vattenväxter.

Askhalt¹: mycket hög.

Kalkhalt¹: växlande.

Kvävehalt¹: vanligen låg.

Användbarhet¹: odlingsjord av växlande godhet.

Plankongyttja (algyttja, djupgyttja). En tät, vanligen elastisk, stundom nästan kautschukliknande jordart utan växtstruktur, men mer

¹ Under bearbetningen av torvinventeringsmaterialet utföras i stor utsträckning kemiska analyser av olika torvjordarter. På grundval av dessa analyser komma de olika jordarternas sammansättning inom landet i dess helhet såväl som inom olikartade områden att kunna uttryckas genom analysstal, på samma gång som deras egenskaper i övrigt samt huvudsakliga användbarhet kunna angivas med större detaljering. Emedan denna sida av bearbetningen ännu ej fortskridit nog långt för att medgiva en definitiv karakterisering av de olika jordarterna, har det ansetts bäst att uti föreliggande inledande upplysningar till torvmarksregistret inskränka sig till endast allmänt hållna uppgifter rörande torvjordarternas egenskaper samt uppskjuta deras noggranna karakterisering till dess ett större analysmaterial föreligger.

eller mindre lerhaltig. Färg grön (ofta bjärt), gulgrön eller brungrön i olika skiftningar. Mörknar vanligen hastigt i luften men ljusnar åter vid torkning. Alkaliextrakt grönt.

Kännetecknande växtrester: frön och frukter av nate, näckrosor, säv och andra vattenväxter.

Askhalt: hög.

Kalkhalt: växlande.

Kvävehalt: vanligen låg.

Användbarhet: odlingsjord av växlande godhet.

Detritusgyttja (strandgyttja). En tät, mer eller mindre elastisk, vanligen kornig jordart utan växtstruktur i grundmassan, men ofta genomdragen av vass- och fräkenrötter. Färg brun, vanligen med något grönaktig anstrykning i olika skiftningar. Mörknar hastigt i luften men ljusnar vanligen åter något vid torkning. Alkaliextrakt grönt eller tämligen svagt brunaktigt.

Kännetecknande växtrester: frukter och frön av nate, näckrosor, säv samt strandväxter såsom starrarter, ibland ag (*Cladium Mariscus*), svärdslilja (*Iris Pseudacorus*), vattenklöver (*Menyanthes trifoliata*) m. fl.

Askhalt: växlande, vanligen hög, men undantagsvis låg.

Kalkhalt: växlande.

Kvävehalt: vanligen hög.

Användbarhet: odlingsjord av växlande godhet; askfattiga varianter kunna medtagas vid bräntorvberedning.

Sjody. En tät, vanligen föga elastisk, kornig jordart utan växtstruktur i grundmassan. Färg brun eller brunsvart med vanligen svag grönaktig anstrykning. Svartnar hastigt i luften och ljusnar icke eller endast obetydligt vid torkning. Alkaliextrakt starkt brunfärgat.

Kännetecknande växtrester: frukter av frön av nate, näckrosor, säv och andra vattenväxter, dock ofta endast enstaka.

Askhalt: växlande, ej sällan, synnerligast de övre delarna av mäktigare lager, låg.

Kalkhalt: vanligen låg.

Kvävehalt: vanligen tämligen hög.

Användbarhet: odlingsjord av växlande godhet; askfattiga varianter kunna med fördel medtagas vid bräntorvberedning.

Svämtorv. Vanligen gyttjig eller dyig, ej sällan sandig jordart, vars huvudmassa består av frön, bladfragment, vass-stråbitar, kvistar och vedstycken, ofta avrundade genom nötning i vatten. Färg vanligen brun.

Kännetecknande växtrester: frön och frukter av nate, näckrosor, säv, starrarter, ibland ag, vattenklöver, strandklo (*Lycopus europæus*) m. m., ävensom rikligt insvämmade rester av landväxter, såsom al-

och björkfrukter, hasselnötter, lindfrukter, fruktstenar av brakved (*Rhamnus frangula*), och hallon, kottar och barr av tall och gran o. s. v.

Askhalt: }
 Kalkhalt: } växlande.
 Kvävehalt: }

Användbarhet: förekommer vanligen i tunna lager och saknar då i stort sett praktisk betydelse; mäktigare svämtorvinlagringar i brännrotlager kunna dock försämra dessa.

Kiseljord (diatomacéjord, kiselgur, bergmjöl). En tämligen sällsynt jordart av lucker konsistens, mer eller mindre sand- och gyttjehaltig. Består till stor del av kiselalger (diatomacéer). Färg vanligen gulbrun, eller vitgul, någon gång vit. Ljusnar vid torkning. I torrt tillstånd mycket lätt.

Askhalt: mycket hög.

Kalkhalt: }
 Kvävehalt: } vanligen låg.

Användbarhet: för tekniska ändamål, såsom tillverkning av dynamit, eldfast färg, värmeisoleringsmedel m. m.

Kalkgyttja. Tät, i regel elastisk jordart utan växtstruktur i grundmassan, men vanligen rik på snäck- och musselskal. Färg vitgul till rödgul, gulbrun eller grönaktig i olika skiftningar, ofta ojämn, liksom småflammig. Mörknar obetydligt i luften och vitnar vid torkning. Fräser på grund av den höga kalkhalten starkt för syra. Förekommer endast i trakter med mer eller mindre kalkrik jordmån.

Kännetecknande växtrester: frön och frukter av nate, näckrosor, säv, ofta ag och andra vattenväxter.

Askhalt: }
 Kalkhalt: } mycket hög.

Kvävehalt: växlande.

Användbarhet: odlingsjord av växlande godhet; användes då och då för mörnging av kalkfattigare åkerjord.

Bleke. Tät, föga elastisk, ofta kornig jordart utan växtstruktur i grundmassan, men rik på snäck- och musselskal. Färg vit till vitgul. Förändrar sig obetydligt i luften. Huvudmassan består av kolsyrad kalk, och bleket upplöses därför nästan fullständigt i syra. Förekommer endast i kalktrakter.

Kännetecknande växtrester: frön och frukter av nate, näckrosor, säv, ofta ag och andra vattenväxter.

Askhalt: }
 Kalkhalt: } mycket hög.

Kvävehalt: vanligen låg.

Användbarhet: vanligen mycket dålig åkerjord och mindre lämpligt för mörkling; kan möjligen få industriell användning, t. ex. för kalkbränning, framställning av isoleringsmedel o. d.

Sjötörvarter.

Vasstorv (Phragmitestorv). Består i sin renaste, dock mindre vanliga form av bladvassens (*Phragmites communis*) platträckta rotstockar, stamdelar och smårötter, sammanvävda till en tät rotfilt. Är dock mestadels mer eller mindre starkt bemängd med dy eller gyttja, någon gång lerslam. Färg halmgul med starkare eller svagare brun- (eller grön-)aktig anstrykning, alltefter dy- resp. gyttjehalten. Svartnar hastigt i luften. Huminitet låg, om ren rotfilt föreligger, eljest växlande. Övergångsformer till gyttja, sjödy, fräktorv, agtorv, starrtorv, kärrdy och gungflytorv.

Kännetecknande växtrester: frön och frukter av nate; näckrosor, starrarter, ag, svärdsilja m. fl. vattenväxter.

Askhalt: växlande, ofta hög.

Kalkhalt: växlande.

Kvävehalt: vanligen hög.

Användbarhet: askfattiga och mera huminösa varianter ge god brännorv; ofta god odlingsjord.

Fräktorv (Equisetumtorv). Såsom vasstorven, men i stället för vassresterna de svarta rötterna och stamdelarna av sjöfräken (*Equisetum limosum*).

Användbarhet: förekommer ren vanligen endast i helt tunna lager och saknar därför i stort sett praktisk betydelse.

Kärrtorvarter.

Agtorv (Cladiumtorv). Består av de upprättstående, utdraget äggformiga, av en korallröd, trådig vävnad bestående stambaserna och de från dem utgående, horisontalt liggande, av bronsbruna fjäll (lågblad) beklädda utlöparna av ag (*Cladium Mariscus*) i en grundmassa av tät, i friskt tillstånd rödbrun dy. Svartnar hastigt i luften. Huminiteten alltid hög. Övergångsformer till vasstorv och starrtorv.

Kännetecknande växtrester: frukter av ag och starrarter, vattenklöver m. fl. kärrväxter, mera undantagsvis av nate och näckrosor.

Askhalt: vanligen medelhög.

Kalkhalt: hög.

Kvävehalt: hög.

Användbarhet: god odlingsjord vid måttlig dränering; god brännorv.

Brunmosstorv består av brunmossornas vid låg huminitet lätt igenkännliga blad och stammar, ofta sammanhängande i hela moss-exemplar samt därjämte vanligen starrester (rötter och stamdelar). Huminiteten vanligen låg, färgen i sådant fall gulbrun eller bronsbrun och konsistensen lucker. Övergångsformer till starrtorv och starrmosstorv.

Kännetecknande växtrester: frukter och frön av starrarter, vattenklöver och andra kärrväxter.

Askhalt: }
Kalkhalt: } växlande.

Kvävehalt: hög.

Användbarhet: god odlingsjord, om ej torvens någon gång höga svavelsyrehalt hindrar växtlighet.

Starrtorv (Carexstorv). Huvudvarianter: **högstarrtorv (magnocaricetumtorv)** och **lågstarrtorv (parvocaricetumtorv)**. En jordart av mycket växlande beskaffenhet, som än består av nästan ren, föga förmultnad, gulbrun rotfilt av starrarter, vanligen med invävda brunmossor (*vissa slag av högstarrtorv*), än av en grundmassa av brun dy, liknande agtorvens, och genomsatt av gula eller bruna rötter och stamdelar av starr i växlande mängd (*andra slag av högstarrtorv*), än åter av en svart, kornig mylla, i vilken starrarter först vid mikroskopisk undersökning kunna påvisas (*lågstarrtorv*). Huminitet växlande mellan mycket låga och tämligen höga grader. Färg likaledes växlande från ljusgult till mörkbrunt eller nästan svart. Övergångsformer till vasstorv, fräkenstorv, agtorv, brunmosstorv, kärrdy, lövkärrtorv och starrmosstorv.

Kännetecknande växtrester: i högstarrtorv väl bevarade frukter och frön av starrarter (såsom *Carex lasiocarpa*, *C. rostrata*, *C. pseudocyperus*, *C. teretiuscula* m. fl.), vattenklöver, kråklöver (*Comarum palustre*) och andra kärrväxter samt, som underordnade torvbildare, brunmossor samt bladvass- och fräkenrester; i lågstarrtorv dåligt bevarade starrfrukter, nötter av blodrot (*Potentilla erecta*) samt någon gång stråbaser av blåsene (*Molinia coerulea*).

Askhalt: växlande, dock mera sällan särdeles hög.

Kalkhalt: växlande.

Kvävehalt: hög.

Användbarhet: god odlingsjord; vid högre huminitet god bränntorv.

Kärrdy. Ett starrtorven närstående torvslag, vars huvudmassa är en tät, mörkbrun, gråbrun eller svart dy, vanligen med starrötter som underordnad bibeståndsdel. Stundom med insvämmande sand och lerslam. Övergångsformer till sjödy, starrtorv och lövkärrtorv.

Kännetecknande växtrester: frukter och frön av starrarter, vattenklöver och andra kärrväxter, dessutom ofta bladvass- och (framför allt) fräkenrester.

Askhalt: växlande, ibland hög på grund av sand- och lerinblandning.

Kalkhalt: vanligen låg.

Kvävehalt: växlande, vanligen tämligen hög.

Användbarhet: odlingsjord av växlande godhet; bör dock ej dräneras allt för starkt; askfattigare varianter ge god brännortv.

Lövkärrtorv. Huvudvarianter: **alkärrtorv** och **björkkärrtorv**. Liknar kärrdyn, men skiljer sig i sina typiska varianter från denna genom sin mer eller mindre i ögonen fallande halt av lövträrest (stubbar, grenstycken, kvistar, vedsplittror, blad o. s. v.), vilka t. o. m. kunna bilda torvens huvudmassa. Vedresterna äro ofta så »möra», att de kunna skäras med spade eller sönderkramas i handen. Då träresterna äro starkast sönderdelade, bildar lövkärrtorven en homogen, ostlik massa av en karakteristisk, liksom grymig konsistens. Allt efter som al- eller björkrester dominera, får torvens bruna grundfärg rödaktig eller gråaktig skiftning. I björkkärrtorven igenkännes lätt den även vid de högsta förmultningsgraderna endast sönderfallna, men ej förmultnade nävern. Huminiteten är alltid hög. Övergångsformer till starrtorv, kärrdy, björkmossorv och tallmossorv.

Kännetecknande växtrester: frukter och frön av al, björk, brakved, hallon m. m.; i vissa, starrtorven eller kärrdyn närstående varianter dessutom av starrarter, vattenklöver och andra kärrväxter. Vidare vanligen i mängd svamprester i form av små, svarta, ihåliga kulor (*Cenococcum geophilum*).

Askhalt: mestadels tämligen låg, men någon gång hög på grund av sandhalt.

Kalkhalt: vanligen låg.

Kvävehalt: växlande.

Användbarhet: vanligen god brännortv, som dock vid ältorv- eller presstorvberedning utan inblandning av annan mera bindande torv får klen sammanhållning; i regel god odlingsjord, om torrläggningen ej drives för långt.

Mossstorvarter.

Gungflytorv (Cuspidatumtorv; variant: Scheuchzeriatorv). Sammansettes huvudsakligen av vitmossarter, vilka pläga sammanföras under kollektivbenämningen *Sphagnum cuspidatum*. Vitmossresterna, som oftast äro någorlunda lätt igenkännliga, äro vanligen lagrade skiktvis. Torvens konsistens är stundom smörig eller såpig. Färg i regel gul eller gulbrun. Utom vitmossorna innehåller torven vanligen rötter och stamdelar av starrarter, tuvdun (*Eriophorum vaginatum*) och kallgräs (*Scheuchzeria palustris*). Den sistnämndas halmgula, liksom

knutiga rotstockar och stammar kunna bilda torvens mest framträdande beståndsdel (*Scheuchzeriatorv*). Huminitet växlande, ej sällan hög, men då vanligen endast skenbart, d. v. s. icke till följd av verklig humifiering utan på grund av ett slags förruttelseprocess, liknande den gyttjorna varit underkastade. Alkaliextrakt i sådant fall endast svagt brunfärgat. Övergångsformer till starrmosstorv och egentlig högmosstorv (*fuscumtorv*). Bildar ofta linsformiga inlagringar (»höljelager») i den senare.

Kännetecknande växtrester: frukter och frön av starrarter, vattenklöver, kallgräs, stammar och blad av tranbär (*Oxycoccus palustris*) och rosling (*Andromeda polifolia*), sporkapslar av *Sphagnum cuspidatum*.

Askhalt: vanligen låg, men undantagsvis på grund av mineralslam eller, i sällsynta fall, kiselalger betydlig.

Kalkhalt: vanligen låg.

Kvävehalt: växlande.

Användbarhet: vid låg huminitet strörtorv, vid högre vanligen god bränttorv.

Starrmosstorv. En av olika modersamhällen bildad mellanform mellan starrtorv och vitmosstorv, bestående av en mer eller mindre tät rotfilt av starrarter och tuvdun i en grundmassa av vitmosrester. Huminitet växlande, dock mestadels icke särdeles hög. Färg vanligen gul till ljusbrun. Övergångsformer till starrtorv, gungflytorv, björkosstorv och egentlig högmosstorv.

Kännetecknande växtrester: frukter och frön av starrarter och vattenklöver m. m., blad och stammar av tranbär och rosling, sporkapslar av *Sphagna*.

Askhalt: }
Kalkhalt: } vanligen låg.

Kvävehalt: växlande, ofta tämligen hög.

Användbarhet: kan i vissa fall vid låg huminitet medtagas vid strörtorvtäkt; vid högre huminitet god bränttorv.

Björkosstorv. Liknar starrmosstorven, men innehåller mer eller mindre rikliga stubbar och andra rester av björk, av vilka näverfragmenten, liksom i björkkärrtorven, äro särskilt framträdande. Huminitet vanligen hög. Övergångsformer till starrmosstorv, lövkärrtorv och tallmosstorv.

Kännetecknande växtrester: blad och frukter av björk, frukter och frön av starrarter, vattenklöver o. s. v. samt *Cenococcum geophilum*.

Askhalt: }
Kalkhalt: } vanligen låg.

Kvävehalt: växlande.

Användning: vanligen god bränntorv, vars avverkning dock, då stubbarna äro friska, försvåras av dessa.

Tallmosstorv. En nästan alltid höghuminös vitmosstorv, oftast rik på tuvdunsrester och med mer eller mindre tätt stående stubbar av tall. Färg mörkbrun till svart. Övergångsformer till lövkärrtorv, björkmosstorv och egentlig högmosstorv.

Kännetecknande växtrester: barr, barkflarn och kottar av tall.

Askhalt:	} vanligen låga.
Kalkhalt:	
Kvävehalt:	

Användbarhet: mycket god bränntorv, vars tillgodogörande dock försvåras av stubbförekomsten.

Fuscumtorv (regenerativ Sphagnumtorv, egentlig högmossetorv). Varianter: *tuvdunstorv*, *fibertorv* eller *ljungmylla*. Sammansättes av *Sphagnum fuscum* och andra för de öppna högmossarna karakteristiska *Sphagnum*-arter samt innehåller dessutom såsom mer eller mindre underordnade bibeståndsdelar rötter och stamdalar av tuvdun, tuvsäv (*Scirpus caespitosus*) ävensom rötter och kvistar av ljung. Tuvdunet och ljungen kunna i vissa skikt bliva karakteriserande (*tuvdunstorv* eller *fibertorv*; *ljungmylla*). Torvens utseende växlar med huminositeten. Skiljaktigheterna mellan olika varianter kunna vara så betydande, att somliga av dem uppfattats som självständiga torvslag. Sålunda är i regel det, som pläгат kallas »mogen tuvdunstorv» eller »fettorv», och som består av en svart, fet massa med tuvdunsfibrer som den enda utan mikroskopisk undersökning igenkännliga beståndsdelen, i själva verket en ytterst starkt humifierad sphagnumtorv. Huminositeten växlar alla graderna igenom. I de mindre huminösa varianterna äro vitmossresterna mycket lätt igenkännliga. Deras blad bildar torvens huvudmassa, och deras stammar genomsätta torven i alla riktningar. Vid högre huminositet bliva vitmossresterna allt otydligare och kunna bliva så starkt destruerade, att man t. o. m. under mikroskopet endast kan identifiera enstaka stamstycken och de talrikt förekommande sporerne. Vitmosstorven har emellertid, även då humifieringen är längst gången, en karakteristiskt kornig, liksom fjällig struktur, som framträder å brottytor av friska prov, och som gör det möjligt för ett vant öga att rätt säkert skilja torven från andra höghuminösa torvarter, t. ex. kärrody och lövkärrtorv. Färgen varierar i stort sett med huminositeten: från ljusgult eller vitgult hos de lägsta graderna till ljusare eller mörkare brunt hos de medelhöga till brunsvart hos de högsta.

Kännetecknande växtrester: utom torvbildarna själva mer eller mindre rikligt blad och stammar av tranbär och rösling; f. ö. nästan intet.

Askhalt: }
 Kalkhalt: } nästan alltid mycket låga.
 Kvävehalt: }

Användbarhet: vid lägre huminitet strörtorv, vid högre utmärkt bränttorv med högt värmevärde, låg askhalt, god sammanhållning och täthet.

Utom de nu beskrivna jordarterna observeras förekomst i torven av mineralutfällningar såsom **myrmalm**, **siderit** och **järnockra**, **vivianit** och **kalktuff**, samtliga avsatta ur grundvatten, som sökt sig fram genom torven.

Siderit är en smutsvit, tät massa av järnoxidulcarbonat, som mycket lätt upoxideras till rostfärgat järnoxidhydrat (*myrmalm*, *järnockra*). Angiver hög askhalt hos torven och verkar hämmande på växtligheten.

Vivianit är ett järnfosfat, som förekommer tillsammans med myrmalm och siderit. Vivianiten är i friskt tillstånd vit, men antager i luften mer eller mindre bjärt blå färg. Användbar som fosforsyre-gödning, om den, såsom dock mera sällan är fallet, förekommer någorlunda ren i större mängder.

Kalktuff består av kolsyrad kalk, som i form av fasta skorpor utfällts kring mossor eller andra kärrväxter. Vanligen porös, men någon gång kompakt och (efter torkning) hård och i så fall användbar som byggnadssten; eljes, om den, såsom ofta är fallet, förekommer i mäktiga, tämligen lätt tillgängliga lager, lämplig för kalkbränning.

Fältbestämning av torvens huminitet, halt av tuvdunsfibrer, rot-trådar och ved samt blöthetsgrad.

För angivande av torvslagets »förmultningsgrad» eller *huminitet* (H) användes vid torvinventeringen en 10-gradig skala:

- H1: Fullständigt oförmultnad och dyfri torv, som vid kramning i handen avger endast färglöst, klart vatten.
- H2: Så gott som fullständigt oförmultnad och dyfri torv, som vid kramning i handen avger nästan klart, färglöst vatten.
- H3: Föga förmultnad eller mycket svagt dyhaltig torv, som vid kramning i handen avger tydligt grumligt vatten, men där ingen torvsubstans passerar mellan fingrarna. Kramningsåterstoden ej grötig.
- H4: Dåligt förmultnad eller något dyhaltig torv, som vid kramning avger starkt grumligt vatten. Kramningsåterstoden något grötig.
- H5: Någorlunda förmultnad eller tämligen dyhaltig torv. Växtstrukturen fullt tydlig, men något beslöjad. Vid kramning

- passerar någon torvsubstans mellan fingrarna, men mest starkt grumligt vatten. Kramningsåterstoden är ganska starkt grötig.
- H6: Någorlunda förmultnad eller tämligen dyhaltig torv med otydlig växtstruktur. Vid kramning passerar högst omkring en tredjedel av torvsubstansen mellan fingrarna. Återstoden starkt grötig men med tydligare växtstruktur än den okramade torven.
- H7: Ganska väl förmultnad eller betydligt dyhaltig torv, i vilken dock ännu rätt mycket av växtstrukturen kan skönjas. Vid kramning passerar omkring hälften av torvsubstansen mellan fingrarna. Om dessutom vatten avgår, är detta vällingartat.
- H8: Väl förmultnad eller starkt dyhaltig torv med mycket otydligt skönjbar växtstruktur. Vid kramning passerar omkring två tredjedelar av torvsubstansen mellan fingrarna och möjligen dessutom något vällingartat vatten. Återstoden består huvudsakligen av mot förtorvningen mera motståndskraftiga fibrer och rottrådar.
- H9: Så gott som fullständigt förmultnad eller nästan helt dyartad torv, i vilken nästan ingen växtstruktur framträder. Nästan hela torvmassan passerar vid kramning mellan fingrarna som en homogen gröt.
- H10: Fullständigt förmultnad eller helt dyartad torv, i vilken ingen växtsubstans framträder. Hela torvmassan passerar vid kramning mellan fingrarna.

Myckenheten *tuvdunsfibrer* (F), *rottrådar* (R) och *trärester* (V) i torvens grundmassa anges med 4-gradiga skalor:

F₀, R₀, V₀: frånvaro av fibrer, rottrådar resp. trärester.

F₁, R₁, V₁: obetydlig förekomst av fibrer, rottrådar resp. trärester.

F₂, R₂, V₂: riklig, men ej övervägande förekomst av fibrer, rottrådar resp. trärester.

F₃, R₃, V₃: torvens huvudmassa utgöres av fibrer, rottrådar resp. trärester.

Jordarternas *blöthetsgrad* (B) anges efter en 5-gradig skala:

B₁: lufttorr.

B₂: något torkad.

B₃: normal vattenhalt.

B₄: mycket blöt.

B₅: övervägande fritt vatten.

För beredning av bräntorv är det av vikt att kunna bedöma sammanhållningen hos den av olika slags råtorv beredda produkten. Vid torvtekniska undersökningar användes i detta syfte en 5-gradig skala, grundad på erfarenheten från torvberedning. Vid S. G. U:s torvinventering bestämmes icke sammanhållning. Den kan emellertid efter

normer, utarbetade av statens torvingenjörer, bedömas med ledning av torvslagsbestämningen samt torvslagets huminitet och halt av fibrer, rottrådar och trärester.

Registret.

Vid rekognosceringen undersökes landet rutvis. Varje ruta motsvarar ett blad av Generalstabens karta i skalan 1 : 100 000 över södra Sverige. Efter hand som resp. kartblad färdigrekognoscerats, utarbetas kortregistret. Härvid numreras de undersökta torvmarkerna med en nummerserie för varje blad. Varje undersökt torvmark i landet kan sålunda betecknas med kartbladsnumret och torvmarksnumret å bladet. Nummerföljden löper från vänster till höger på bladet med början i nedre (södra) kanten samt ordnas så, att alla torvmarker inom en socken komma i följd. Fallor en torvmark i flera socknar, föres den till den socken, den största eller eljest viktigaste delen tillhör.

De registrerade torvmarkerna utmärkas på topografiska kartan och förses med resp. kortnummer. Om en torvmark faller på olika angränsande kartblad, registreras den å det blad, där största delen ligger. Å övriga delar införes dess fullständiga registerbeteckning, d. v. s. både blad- och kortnummer.

Torvmarkernas arealer anges på korten i avrundade tal efter uppmätning på de geologiska kartbladen med iakttagande av under rekognosceringen gjorda rättelser.

Under kortens rubrik »Byggnad» införes i sammandrag lagerföljden inom torvmarkerna i dess helhet eller inom olikartade delar av densamma. Därvid angivas torvslagen uppifrån nedåt samt dessas huminitet, blöthet samt halt av tvudunsfibrer, rottrådar och ved. Dessa uttryckas dock icke i medelvärden utan så, att de förhärskande värdena återgivas med de underordnade tillfogade inom parentes, t. ex. H (5—) 6—7 (—8), vilket betyder, att huminiteten i lagret oftast är 6—7, men att smärre partier visa H₅ och H₈. Då inom ett som enhet behandlat lager olikhet föreligger mellan olika nivåer inom detsamma, anges detta. För lagrens mäktighet anges likaledes de förhärskande måtten, samt dessutom i vissa fall maximimått. Ändrar sig mäktigheten genom en som enhet behandlad mossdel, anges detta. Vidare anges torvmarkens totalmäktighet efter samma norm som lagermäktigheterna.

Publicerat utdrag ur torvmarksregistret.

Sedan kortregistret till ett kartblad blivit helt utarbetat, utväljes ett antal torvmarksbeskrivningar, vilka jämte registerkartan offentliggöras. Bladen bibehålla den numrering, de hava i topografiska kartserien, även om de icke rekognosceras och utgivas i denna nummerföljd.

Vid utväljandet av de torvmarker, vilkas beskrivningar skola offentliggöras, tillämpas den normen, att alla torvmarker av 50 har ytvidd eller däröver medtagas. Av de mindre medtagas sådana, som anses äga särskilt intresse i praktiskt hänseende, alltså t. ex. särskilt goda bränntorv- eller torvströmossar.

Anvisningar för förfrågningar.

Å de tryckta registerkartorna återfinnas *alla* i registret upptagna torvmarker med resp. kortnummer. Önskas upplysning angående en torvmark, som ej medtagits i den tryckta beskrivningen, uppsökes torvmarken på registerkartan, och förfrågan göres hos Sveriges geologiska undersökning med angivande av såväl kartans i övre vänstra hörnet tryckta nummer som torvmarksnumret. Torvmarksnamn böra helst icke användas, då dylika ofta icke äro allmänt vedertagna, t. ex. då en och samma torvmark benämnes efter flera gårdar som hava ägotalter på densamma, eller ock kunna föranleda förväxlingar, t. ex. då samma namn brukas för ett flertal torvmarker i olika trakter, t. ex. Stormossen, Flomossen o. s. v.

Förfrågningar rörande torvmarker böra adresseras: Sveriges geologiska undersökning, *Stockholm 50*.

Kartbladet n:r 52 Upperud¹.

N:r 1. Trone mosse.

Socken: Torp, samt Ödeborg och Frändefors. Areal 770 har.
Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdun-tuvsävmosse, stortuvig, med martallar och här och där Myrica; vid randen öppna dyhöljor och dräneringsrännor), på mitten avdelad av ett ost-västligt stråk av moränkullar. I övrigt smärre uppstickande moränkullar här och var, mest närmast kanterna. I S brett laggkärr, som fortsätter mot N utefter östra kanten och här är beväxt med Myrica.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig 4—5 m. över laggkärret i S. Dess höjd över den närbelägna sjön Långhalmen är c:a 15 m.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3—5, ställvis ytligt, mot kanterna och i den mot SO utlöpande fliken av norra delen H 6—8; B 3—4; F 0 (—1); R (0—) 1; V 0 intill 2¹/₂ m.
 2. Därunder: Sphagnumtorv, H 7—8; B 3 (—4); F 0—1; R (0—) 1 (—2); V 0 (—1). I norr och flerstädes i kanterna sammanflytande med föregående lager » 1 »
 3. Underst: Lövkärrtorv (eller annan kärrtorv), H (7—) 8—9; B 3 (—4); F 0; R (0—) 1 (—2); V (0—) 1—2 (—3) » 1 »
- Totalmäktighet c:a 2—4 m.

Underlag. Berg eller morän, här och där sand.

Nuvarande användning (1918). Odling över en mindre del av laggkärret i S vid östra kanten nära Slottsmyra.

Möjligt utnyttjande. Torvströtäkt (1). Under strörtorven bränntorv (2—3); möjligen bränntorvberedning (åtminstone mot kanterna) av 1—3 tillsammans. Bottenodling i 3 över hela torvmarken. Odling på laggkärren i S och SO.

N:r 3. Lövnäsmossen.

Socken: Frändefors. Areal 190 har.
Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdun-tuvsävmosse, till större delen öppen och stortuvig; invid östra delen av kanalen i N med tät och högväxt tall-björkskog); nordvästra fliken N om vägen Holmen—Lövnäs kärrmark. Flera större och mindre fastmarksöar, särskilt i N och V.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig centralt upp till 6 m. över den tillstötande Hästefjordens nuvarande högvattennivå. Än genom torvmarkens norra del är fördjupad till en avloppskanal, vars vattenyta ligger lägre än mossbotten S om kanalen.

¹ Rekognosceringen å kartbladet Upperud är utförd av E. GRANLUND, B. HALDEN, L. v. POST och N. WILLÉN.

Registret är utarbetat av L. v. POST och N. WILLÉN.

1—212328. Sveriges geologiska undersökning.

Byggnad.

A. Högmossen.

1. Överst: Sphagnumtorv (nedåt delvis skogsmosstorv eller björkmosstorv), H 7—9; B 3—4; F (0—) 1 (—2); R (0—) 1; V 0 (—1) intill 4 m.
(Lagret mäktigast i östra och västra kanterna av södra delen; inom mittpunkterna $1\frac{1}{4}$ — $1\frac{1}{2}$ m., saknas i SO.)
 2. Därunder: Sphagnumtorv, H 4—5; B 4; F 0—1 (—2); R (0—) 1; V 0 » $2\frac{1}{2}$ »
(Finnes i mitten och SO. Saknas i allmänhet mot kanterna, där ofta följande lager direkt underlagrar 1.)
 3. Därunder: Lövkärrtorv, H 8; B (2—) 3 (—4); F 0; R 0—1; V 1 » $\frac{3}{4}$ »
(Endast mot kanterna och där bottenlager.)
 4. Underst: Vasstorv, delvis dyig och gyttjig c:a $\frac{1}{4}$ »
(Endast i de centrala delarna.)
- Totalmäktighet c:a $3\frac{1}{4}$ —5 m.

B. Nordvästra fliken.

Kärrtorv (tunt lager).

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1917). Bränntorvtäkt strax S om kanalen i norra delen av mossen, samt S om den stora fastmarksön i norra mossdelen. — Odling över nordvästra fliken.

Möjligt utnyttjande. A. Bränntorvtäkt (1—3). Bottenodling på 4 och underlaget. B. Odling som hittills.

N:r 5. Ekenäsmossen.

Socken: Frändefors.

Areal 560 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (öppen, tämligen lågtuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse) mot södra kanten med några få klippholmar. En ö av lera förtränger mynningen till en större, öppen, småtuvig högmossvik i NO. Längst i S övergår mossen i Myricakärr, som bildar mynningen till den långa och smala mot SO riktade fliken.

Lutningsförhållanden. Allmän lutning mot N. Mossplanet höjer sig centralt c:a 6 m. över fastmarken i N och c:a 7 m. över vattenytan i avloppskanalen i västra laggen längst i N. Mossplanet mittpartier ligga c:a $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ m. över laggarna i V och Ö.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4 (—5) (här och var med partier H (6—) 7—8); B 4; F 0—1; R 0 (—1—2); V 0 intill $4\frac{3}{4}$ m.
(Mäktigast centralt.)
 2. Därunder: Sphagnumtorv, skogsmosstorv, i södra kanten delvis utbildad som starrmosstorv, H 7—9; B (3—) 4; F 0—1 (—2); R (0—) 1 (—2); V 0—1 (—2) . . . » $1\frac{1}{2}$ »
 3. Därunder: Lövkärrtorv och kärrdy, här och där i växellagring, H 8—9; B 3; F 0; R 0—1; V 0—1 . . » $> 2\frac{3}{4}$ »
(Föga mäktig i N och NV; mäktigast i S.)
 4. Underst: Gyttja (i NV och S troligen även centralt) » $> \frac{1}{2}$ »
- Totalmäktighet c:a 4— > 7 m.

Mäktigheten av 3 och 4 på flera ställen ej exakt fastställd på grund av mossens stora totaldjup.

Underlag. Lera, här och där sand eller berg.

Nuvarande användning (1917). Torvströfabrik nära västra kanten SO om Rösshult. — Brännortvtäkt flerstädes i laggarna och i norra högmossranden. — Odling över smärre delar av laggpartierna.

Möjligt utnyttjande. Ströfabrikation (1), under strötorven brännortv (2—3). Bottenodling över hela torvmarken på alven efter avverkningen, åtminstone om kanalen fördjupas en eller annan meter.

N:r 6. Högs mosse.

Socken: Frändefors.

Areal 35 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse, i mitten öppen, åt kanterna skogbeväxt. Breda kärrlaggar.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 1¹/₂ m. över omgivande kärr.

Byggnad.

A. Högmossen, centralt.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 6—8; B 2—3; F 1—2; R 0—1;	
V 0	c:a 1 ¹ / ₄ m.
2. Underst: Lövkärrtorv och kärrdy, H 8—9; B 3; F 0;	
R 0—1; V 0—1	» 1 »
Totalmäktighet	c:a 2 ¹ / ₄ m.

B. Kärrlaggarna.

Tunt torvtäcke på lera.

Underlag. Lera, lös.

Nuvarande användning (1917). Brännortvtäkt i stor utsträckning på högmossen. — Odling över laggarna.

Möjligt utnyttjande. A. Brännortvtäkt (1—2) och bottenodling över hela mossen i 2. B. Odling som hittills.

N:r 8.

Socken: Ödeborg.

Areal 440 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosskomplex (ljung-tuvdun-tuvsävmossar med spridda martallar och små björkar, här och var med *Myrica*, än tämligen jämna, än stortviga med stora förgrenade dyhöljor), flerstädes med uppstickande berg- och moränpartier. Breda laggar.

Lutningsförhållanden. Torvmarken dräneras av en rad mindre laggbäckar åt S till ån mellan sjöarna Långhalmen och Näsvattnet. Härifrån stiger mossytan mot N till c:a 6¹/₂ m. över denna å.

Byggnad.

- Överst: Sphagnumtorv, H (5—) 6—7, — med över- och mellanlagrande mer eller mindre mäktiga lager H (3—) 4 eller nedåt övergående i skogsmosstorv H 8—9; B 3—4 (—5); F 0—1 (—2); R (0—) 1 (—2); V 0 (—1) . . intill 3 m.
- Därunder: Lövkärrtorv, kärrdy eller startorv, H (7—) 8—9; B 3 (—4); F 0; R 0—1; V (0—) 1—2 (—3) » 4 »
(Lövkärrtorven mäktigast i N, utkilande mot S omkring fastmarksöarna. I södra och västra mossranden dock c:a 1—2 m. mäktig. Vanligen bottenlager.)
- Underst: Gyttja (endast i södra delen upp mot mittpartiet) » 2¹/₂ »

Torvens totalmäktighet mycket ojämn; särskilt mellan fastmarksöarna i S har botten mångenstädes träffats vid sondering på mindre än $\frac{3}{4}$ m. djup.

Underlag. Morän, berg och lera. Rätt kuperat.

Möjligt utnyttjande. Brännortvtäkt (1—2), torven dock ojämn. Partiell bottenodling i 2.

N:r 11.

Socken: Ödeborg.

Areal 35 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse med enstaka martallar) stötande intill sjön Långhalmen.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 3 m. över Långhalmen V om fastmarkspartiet mellan mossen och sjön, samt faller härifrån både mot N och S.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—5 (nedåt någon gång H 6);
B 3; F 0 (—1); R 0 (—1); V 0 (—1) intill $2\frac{1}{2}$ m.
 2. Därunder: Lövkärrtorv, H 7—8 (—9); B 3; F 0; R 0—1;
V 1—2 (—3) » 1 »
 3. Underst: Kärrdy, som ett tunt här och där frånvarande
bottenskikt.
- Totalmäktighet $3\frac{1}{2}$ —4 m.

Underlag. Sand och lera.

Nuvarande användning (1918). Odling över en mindre del av laggen i NV.

Möjligt utnyttjande. Ströortvtäkt (1). Bottenodling (2).

N:r 12.

Socken: Ödeborg.

Areal 35 har.

Ytbeskaffenhet. Förgrenat högmosskomplex (ljung-tuvdunsmossor med enstaka martallar, delvis övergående i skogsmosse eller löv- och starrkärr), ofta avbrutet av uppstickande berg- och moränkullar. Tvenne tjärnar ligga inom torvmarken.

Lutningsförhållanden. Flera smärre avlopp. Från norra ändan höjer sig mossytan c:a $1\frac{1}{2}$ m. till knäet åt Ö. Sjunker därefter c:a 1 m., stiger så c:a 2 m. till knäet åt S och sjunker slutligen c:a $1\frac{1}{2}$ m. till partiet S om den största tjärnen.

Byggnad.

A. Norra delen.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—5 (nedåt H 6—7) omväxlande med lägre huminositet; B 3; F 0—1; R (0—)
1 (—2); V 0 intill 3 m.
 2. Därunder: Starrtorv, H 7; B 3; F 0; R 2; V 0 eller
lövkärrtorv, H 8; B 3; F 0; R 0—1; V 1—2 » 1 »
 3. Underst: Gyttja (endast längst i N, saknas i mittpartiet) c:a $\frac{1}{4}$ »
- Totalmäktighet c:a $3\frac{1}{2}$ — $4\frac{1}{2}$ m.

B. Södra delen.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 6—8; B 3; F 1; R 0 (—1); V 0 c:a 1 m.
 2. Därunder: Kärrtorv, upptill lövkärrtorv, H (7—) 8 (—9);
B 3; F 0; R (0—) 1 (—2); V (0—) 1 (—2) » 2 »
 3. Underst: Gyttja » 1 »
- Totalmäktighet c:a 4 m.

Underlag. Lera och berg eller morän. Bottnen starkt kuperad.
 Möjligt utnyttjande. A. Strörtorvtäkt (1), torven dock av låg kvalitet.
 Bränntorvtäkt (2). B. Bränntorvtäkt (1—2), alternativt bränntorvtäkt (1)
 och bottenodling (2).

N:r 15.

Socken: Ödeborg. Areal 7 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse med spridda martallar
 och björkar).

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 3 m. över avloppet i
 SV, som torde utan svårighet kunna sänkas ytterligare.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H (6—) 7—8 (—9);	
B 3; F 0—2; R 0—1; V 0 (—1)	c:a 3 ¹ / ₂ m.
2. Därunder: Starrtorv	tunt lager
3. Underst: Gyttja	tunt lager
Totalmäktighet	c:a 4 m.

Underlag. Sand.

Nuvarande användning (1918). Bränntorvtäkt i V (numera nedlagd).

Möjligt utnyttjande. Bränntorvtäkt (1). Bottenodling (2), om avloppet
 sänkes något.

N:r 21.

Socken: Färgelanda. Areal 20 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse i S; mot N kring Fölsjön övergående i kärr.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 3 m. över Fölsjön, och
 omkring 2 m. över laggarna.

Byggnad.

Högmossen.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—5; B (2—) 3; F 0—1	
(—2—3); R 1 (—2); V 0	c:a 1 m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, nedåt skogsmosstorv, H (5—6)	
—7—8; B 3; F 0—2; R 0—1; V 0 (—1)	» 2 »
3. Därunder: Lövkärrtorv, H 8—9; B 3; F 0; R 0—1;	
V 1—3	» 1/2 »
4. Därunder: Starrtorv, H 5—7; B 3; F 0; R 2—3; V 0	» 1 »
5. Underst: Gyttja	» 1 »
Totalmäktighet	c:a 5 ¹ / ₂ m.

Underlag. Lera, lös.

Nuvarande användning (1918). Bränntorvfabrikation på högmossen, som
 är dränerad och planerad till torkfält. — Odling över kärrmarkerna kring
 Fölsjön.

Möjligt utnyttjande. Bränntorvtäkt (1—4), alternativt bränntorvtäkt (1—2)
 och bottenodling på 3.

N:r 22.

Socken: Färgelanda. Areal 14 har.

Ytbeskaffenhet. A. Västra delen: Högmosse (ljung-tuvsävsmosse med
 spridda tallar). B. Östra delen: Kärr med smärre högmosspartier och
 här och där uppstickande moränkullar. Mitt på torvmarken en tjärn med
 avlopp genom en bäck.

Lutningsförhållanden. A. Mossplanet höjer sig c:a 1¹/₂ m. över bäcken.

Byggnad.

A. Västra delen (högmossen).

1. Överst: Sphagnumtorv, nedåt skogsmosstorvartad, H (6—)	
7—8; B 3; F 1—2; R 1 (—2); V 0 (—1)	c:a 1 ¹ / ₂ m.
2. Därunder: Lövkärrtorv, H 7—8; B 3; F 0; R 0—1; V 1—2	» 2 »
3. Därunder: Starrtorv, H 4—5; B 3; F 0; R 2—3; V 0	» 1 »
4. Underst: Gyttja	» 1 »
Totalmäktighet	c:a 5 ¹ / ₂ m.

B. Östra delen (kärret).

Lövkärrtorv, H 6—8; B 3; F 0; R 1—2; V 1—2 . . . c:a 2 m.

Underlag. Sand och lera.

Nuvarande användning (1918). (Nedlagd odling i S.)

Möjligt utnyttjande. A. Bränntorvtäkt (1—3), alternativt bränntorvtäkt (1) och bottenodling (2). B. Odling eller bränntorvtäkt.

N:r 26.

Socken: Sundals-Ryr.

Areal 60 har.

Ytbeskaffenhet. Starrmosse med *Myrica*, tuvdu och björk, avdelas genom en bergö i två delar.

Lutningsförhållanden. Jämförelsevis plan. Där starrmosstorven är mäktigast, når ytan ¹/₂ m. över omgivande torvmark.

Byggnad.

1. Överst: Starrmosstorv, H 2; B 4; F 1; R 2; V 0	intill 1 ¹ / ₂ m.
2. Underst: Gyttja	» 4 »
Totalmäktighet	c:a 4 ¹ / ₂ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1917). Odling över kantdelarna.

Möjligt utnyttjande. Odling. Möjligen något strötorvtäkt i 1 i mittpartierna.

N:r 27. Skee mosse.

Socken: Brålanda, samt Sundals-Ryr och Frändefors. Areal 840 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (öppen, blöt ljung-tuvdunsmosse med stora höljor och en grupp gölar i norra delen av mossens södra hälft). — Här och var uppstickande berghällar. Obetydliga laggpartier.

Lutningsförhållanden. Avlopp åt alla sidor. Mossytan höjer sig kupolformigt, dock i allmänhet med fall från östra kanten. Största uppmätta höjd över omgivande terräng 6¹/₂ m.

Byggnad.

A. Inom mossens huvuddelar.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 2—4 (—5); B 4—5; F 0—1	
(—2); R (0—) 1; V 0	intill 5 ¹ / ₂ m.
2. Underst: Starrmosstorv och lövkärrtorv	» 1 ¹ / ₂ »
Totalmäktighet	c:a 6 m.

B. I kanterna.

Sphagnumtorv av växlande huminitet; ibland H 7—8.

Underlag. Lera och berg. Bottnen kuperad.

Nuvarande användning (1917). Torvströfabrik i norra delen utanför Nun-torp. — Bränntorvtäkt här och var i kanterna, i något större skala Ö om Stenshult, där torven avschaktas från kanten inåt till några dm. över lerbotten. — Odling här och var i laggarna.

Möjligt utnyttjande. *A.* Torvströfabrikation (1). Bottenodling över hela mossen på 2. *B.* Bränntorvtäkt (ställvis).

N:r 28.

Socken: Brålanda.

Areal 25 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (öppen, delvis stortuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse).

Lutningsförhållanden. Mossytan, nästan horisontell, höjer sig plåtåformigt minst $2\frac{1}{2}$ m. över omgivande lerterräng.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 2—3 (—4); B 3—4; F 0; R 0 (—1); V 0	c:a	$1\frac{3}{4}$ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H 8—9; B 3—4; F 0—1; R 0—1; V 0—1	intill	$\frac{3}{4}$ »
3. Underst: Lövkärrtorv, H 8; B 3—4; F 0; R 0; V 1—2	c:a	$\frac{1}{4}$ »
Totalmäktighet	c:a	$2\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1917). Bränntorvtäkt i kanterna.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Bränntorvtäkt (2—3). Bottenodling över hela mossen (i 3 eller på underlaget).

N:r 29.

Socken: Gestad.

Areal 30 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse med dyhöljor och dräneringsrännor).

Lutningsförhållanden. Mossplanet horisontellt, c:a $1\frac{1}{2}$ —2 m. högre än omgivande lermarker.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 2—4; B 3 (—4); F 1 (—2); R (0—) 1; V 0	intill	$2\frac{1}{4}$ m.
2. Underst: Starrtorv, delvis kärrdyartad, H 6—8; B 3 (—4); F 0; R 2 (—3); V 0	c:a	$\frac{1}{4}$ »
Totalmäktighet	c:a	$2\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1919). Intensiv strötorvtäkt, som drivits från kanterna inåt, så att numera endast en högst c:a 100 m. bred remsa återstår oavtorvad. Efter avtorvningen har mossbotten beretts för odling. Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt(1). Bottenodling över hela torvmarken på 2.

N:r 52.

Socken: Ör samt Dalskog.

Areal 13 har.

Ytbeskaffenhet. *A.* Högmosse (ljung-tuvsävmosse med *Myrica* och enstaka martallar) SV om Fågeltjärn. — *B.* Kärrmarker, dels skogbevuxna, dels starrkärr.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig drygt $\frac{1}{2}$ m. över Fågeltjärn.

Byggnad.

A. Högmossen.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 6; B 3; F 0; R 1; V 1	c:a	$\frac{1}{2}$ m.
2. Därunder: Starrtorv, H 6—7; B 3—4; F 0; R 2 (—3); V 0 (—1)	»	$2\frac{1}{2}$ »
3. Underst: Gyttja	»	1 »
Totalmäktighet	c:a	4 m.

B. Kärrpartierna.

Torvlagret högst omkring $\frac{3}{4}$ m. mäktigt.

Underlag. Berg.

Möjligt utnyttjande. *A.* Bränntorvtäkt (1—2), alternativt odling eller skogsbörd, helst dock sedan 1 avschaktats. *B.* Odling.

N:r 61. Svarte mosse.

Socken: Erikstad.

Areal 75 har.

Ytbeskaffenhet. Ljung-tuvdunsmosse (björkbeväxt i följd av dränering).

Byggnad.

A. Mittpartiet.

1. Överst: Skogsmosstorv, H 9; B 3; F 1; R 0—1; V 1—2	c:a 1 m.
2. Därunder: Kärrtorv (upptill lövkärrtorv), H 8; B 3; F 0; R 1—2; V 1	c:a $\frac{1}{2}$ m.
3. Underst: Lergyttja	tunt lager
Totalmäktighet	c:a $1\frac{3}{4}$ m.

B. I övrigt.

Högst $\frac{1}{2}$ m. torv på leran.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1917). Till större delen avschaktad och sönderskuren av större och mindre torvschakt (bränntorvtäkt). — Odling längs kanterna här och där.

Möjligt utnyttjande. *A.* Odling eller skogsbörd om ytan planeras. Möjligen ännu något bränntorv (1—2) att avverka. *B.* Odling.

N:r 63.

Socken: Grinstad.

Areal 50 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse med martallar; den nordliga fliken med grövre skog och mera laggartad). Skarpt markerad rand; inga laggar.

Lutningsförhållanden. Mossen höjer sig kupolformigt och har avrinning åt flera håll. Mossytan plan och höjer sig c:a 2 m. över omgivande sandmarker.

Byggnad.

A. Huvudpartiet:

1. Överst: Sphagnumtorv, i allm. H 3, men varierande från H 1 till H 5; B (2—) 3—4; F 1—2; R 1 (—2); V 0 . . . intill 2	m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, H (7—) 8—10; B 3; F (0—) 1—2; R (0—) 1; V 0; mot SO avtagande i mäktighet	} » $1\frac{1}{4}$ »
3. Underst: Lövkärrtorv, H 8—10; B 3; F 0; R 0; V 0—1	
Totalmäktighet	c:a $2\frac{1}{2}$ m.

B. Den nordliga mossfliken:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3; B 4; F 1; R 1; V 0 . . .	c:a $\frac{1}{4}$ m.
2. Underst: Lövkärrtorv, H 8—9; B 2; F 0; R 0; V 1 . . .	» $\frac{1}{2}$ »
Totalmäktighet	c:a $\frac{3}{4}$ m.

Underlag. Sand.

Nuvarande användning (1919). Ströfabrik i N, väster om Näs på huvuddelen av mossen.

Möjligt utnyttjande. *A.* Strörtorvtäkt (1). Under strörtorven något bränntorv (2—3). Partiell bottenodling i 3 (kantpartierna). *B.* Odling eller skogsbörd, helst efter förutgången ströharvning (1).

N:r 64.

Socken: Grinstad.

Areal 55 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse, genom en sänka i N—S mittpå delad i en västlig martallsbevuxen del med väl markerad skogbevuxen rand men inga laggar, och en östlig, helt öppen med dyhöljor och dräneringsrännor mot den centrala sänkan).

Lutningsförhållanden. Mossplanet stiger från V mot NO och Ö. Mossplanet i NO c:a 5 m. och i Ö c:a 6 m. över sandslätten i V.

Byggnad.

A. Västligaste delen:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4 (—5); B 3—(4); F 1—2; R 1—2; V 0	intill 2 m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, H 7—8; B 3; F 1; R 0—1; V 0	} c:a 1/2 »
3. Underst: Lövkärrtorv, H 9; B 3; F 0; R 0; V 1	
Totalmäktighet	c:a 2 ¹ / ₄ m.

B. I övrigt:

1. Överst: Sphagnumtorv, H (3—) 4—8; (omväxlande; kring sänkan mera jämn, mestadels H 5—7; i norra delen av västra partiet och i östra delen av det östra partiet mera markerade mellanlager H 3—4); B 3 (—4); F 1 (—2); R (0—) 1; V 0	intill 2 m.
2. Underst: Lövkärrtorv, H 9; B 3; F 0; R 0; V 1	tunt bottenlager
Totalmäktighet	c:a 1 ³ / ₄ m.

Underlag. Sand och lera.

Nuvarande användning (1919). Strötorvtäkt i västra kanten. Brännortvtäkt i södra kanten av östra delen.

Möjligt utnyttjande. A. Strötorvtäkt (1). Bottenodling (skogsbörd) på 2 och 3. B. Brännortvtäkt (1); torven dock ojämn och av rätt låg kvalitet.

N:r 65.

Socken: Järn.

Areal 55 har.

Ytbeskaffenhet. Mosse, nästan helt skogbeväxt (björk, tall och gran med Myrica), men här och där öppna partier med stortuvig ljung-tuvdunsmosse med små martallar och enstaka björkar.

Lutningsförhållanden. Tämligen plan.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv (björkmossstorv), H 7—8; B 2; F 0—1; R 0; V 0—1	} intill 1 ¹ / ₂ - ³ / ₄ m.
2. Underst: Lövkärrtorv; H 8; B 2; F 0; R 0; V 1	

Underlag. Sand.

Möjligt utnyttjande. Skogsbörd (odling).

N:r 66.

Socken: Rännelanda.

Areal 20 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (tuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse).

Lutningsförhållanden. Mossplanet delvis omkr. ¹/₂ m. över laggen, eljest nästan plan.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—5; B 3; F 0—2; R 1; V 0 intill 2 m.	
2. Därunder: Sphagnumtorv, H 7—8; B 3; F 1; R 0—1; V 0	» 1/2 »

3. Underst: Lövkärrtorv, H 8—9; B 3; F 0; R (0—) 1; V 2—3 intill $1\frac{1}{4}$ m.
 Totalmäktighet ca $3\frac{1}{4}$ m.
 Underlag. Lera.
 Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Under strötorven bränttorv (2—3).

N:r 67.

Socken: Råggård. Areal 30 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse, delvis stortuvig och här och där med små martallar). Längst i S lövkärr (laggparti).
 Lutningsförhållanden. Mossplanet i N och i mitten höjer sig c:a 3 m. över lermarken i NV; i S lägre.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (3—) 4—5; B 3; F 0 (—1);
 R (0—) 1; V 0 intill 2 m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, H (5—) 6—7 (—8); B 3;
 F 1—2; R 1; V 0 » $1\frac{1}{4}$ »
3. Underst: Lövkärrtorv, nedåt kärrdyartad, H 8—9; B 3;
 F 0; R 0—1; V (0—) 1—2 intill $1\frac{3}{4}$ m.
 Totalmäktighet ca $3-5\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1918). Strötorvtäkt i nordvästra och västra kanten.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Under strötorven bränttorv (2—3). Partiell bottenodling i 3.

N:r 70.

Socken: Råggård. Areal 12 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (tuvsävmosse med ljung och tuvdun).

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 1 m. över omgivande lermarker.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4; B 3 (—4); F 1—2;
 R 0—2; V 0 c:a $\frac{3}{4}$ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, nedåt skogsmosstorv, H 7—9;
 B 3 (—4); F 1—2; R 0—1; V 0—2 » $1\frac{1}{4}$ »
3. Underst: Lövkärrtorv, H 8—9; B 3; F 0; R 0—1; V 2—3 » $\frac{3}{4}$ »
 Totalmäktighet c:a $2\frac{3}{4}$ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1918). Strötorvtäkt i södra kanten.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Bränttorvtäkt (2—3). Möjligen bränttorvberedning av 1—3 tillsammans.

N:r 72. Öje mosse.

Socken: Råggård, samt Järbo och Ödsköld. Areal 950 har.

Ytbeskaffenhet. A. Huvuddelen och B. mossdelen N om Röse: Högmosse (ljung-tuvdun-tuvsävmosse, här och där med martallar och Myrica, vanligen stortuvig med dyhöljor och i randen dräneringsrännor; i nordöstra delen mellan Kronön och Plogstarrud gölgrupper; avbruten av fastmarksöar och uddar). C. Fliken N om Plogstarrud: Starrkärr med Myrica-snår och småbjörk.

Lutningsförhållanden. Naturliga avlopp åt NV, N, NO och SO. A. Huvuddelens mossplan 6—7 m. över avloppet i SO. B. Mossdelen N om Röse topografiskt skild från huvuddelen (mossplanet intill $3\frac{1}{2}$ m. över lermarken i N). C. Kärrfliken N om Plogstarrud plan, obetydligt över nordöstra avloppets nivå.

Byggnad.*A. Huvuddelen:*

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3—4 (—5) (här och där, särskilt mot kanterna, med inlagringar H 6—7); B 3—4; F 0 (—1—2); R 0—1; V 0 intill 3 m.
2. Därunder: Sphagnumtorv (i enstaka fall nedåt utbildad som skogsmosstorv, resp. gungflytorv), H (6—) 7—8 (—9) (något växlande och här och där med inlagringar H 3—5); B 3 (—5); F (0—) 1 (—2); R (0—) 1; V 0 » $3\frac{1}{2}$ »
(Vanligen $1\frac{1}{2}$ — $2\frac{1}{2}$ m.)
3. Underst: Lövkärrtorv, H 7—9; B 3 (—4—5); F 0; R (0—) 1 (—2); V (1—) 2 (—3) » $1\frac{1}{2}$ »
(Lokalt i sydvästra kanten 4 m.)

Totalmäktighet c:a $4\frac{3}{4}$ —7 m.

(Lövkärrtorven ersättes i SV och V delvis av starrtorv (H 6—7; R 2—3); V om Kronön saknas den lokalt. Bottenskiktet här sjödy, som direkt överlagras av sphagnumtorv (gungflytorv).)

B. Mossdelen N om Röse:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4 (—5); B 3; F 0; R 0—1; V 0 intill $2\frac{1}{2}$ m.
2. Därunder: Lövkärrtorv, H 7—8; B 3; F 0; R 1 (—2); V (1—) 2 (—3) » $2\frac{1}{4}$ »
Lövkärrtorven ersättes lokalt delvis av starrtorv (H 7; R 2).

Totalmäktighet $3\frac{1}{2}$ — $4\frac{3}{4}$ m.

C. Kärrfliken N om Plogstarrud:

Kärrtorv (starrtorv och lövkärrtorv), H 7 (—8—9); B 3; F 0; R 1—2; V 1 (—2—3) c:a $1\frac{1}{4}$ m.

Underlag. Ojämnt. Sand, lera, rullstensgrus, morän, berg.

Nuvarande användning (1918). Brännortvtäkt på spridda ställen och smärre odlingar här och där längs östra kanten.

Möjligt utnyttjande. A. Ströfabrikation (1). Brännortvfabrikation (2 och 3). Bottenodling i 3 över hela mossdelen. B. Ströfabrikation (1). Brännortvfabrikation (2) och bottenodling i 2. C. Odling, eventuellt brännortvtäkt.

N:r 73.

Socken: Råggård.

Areal 8 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (tuvig ljung-tuvduns-mosse med tuvsäv), mot kanterna övergående i kärrmark (dels starrkärr, dels skogbevuxen).

Lutningsförhållanden. Mossplanet horisontellt ungefär $1\frac{3}{4}$ m. över avloppsbacken i SO.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 4; B 3; F 0; R 1; V 0 c:a $1\frac{1}{2}$ m.

2. Därunder: Skogsmosstov, H 8; B 3; F 1; R 1; V 1 . . . }
 3. Underst: Lövkärrstov (nedåt kärrdyartad), H 8—9; B 3; } c:a 1¹/₂ m.
 F 0; R 0—1 (—2); V(0—) 2 }
 Totalmäktighet c:a 3 m.
- Underlag. Berg.
 Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Under strötorven bränntov (2—3).

N:r 76.

- Socken: Järbo. Areal 25 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (tuvig ljungmosse med tuvdun och tuvsäv samt små martallar).
 Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig upp till 2¹/₂ m. över lermarkerna i N och S.
 Byggnad.
 1. Överst: Sphagnumstov, H 3 (—4); B (3—) 4; F 0; R 0—1; V 0 intill 2¹/₄ m.
 2. Därunder: Sphagnumstov (delvis skogsmosstov), H 7—8; }
 B 3; F 1 (—2); R 0—1; V (0—) 1 }
 3. Underst: Lövkärrstov, nedåt delvis kärrdy, H 7—8; } » 1¹/₂ »
 B 3; F 0; R (0—) 1; V(0—) 1—2 }
 Totalmäktighet c:a 3—4 m.
- Underlag. Lera.
 Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Bränntovvtäkt (2—3), alternativt bottenodling (skogsbörd) på 2.

N:r 79.

- Socken: Järbo, samt Råggård. Areal 65 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (tuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse).
 Lutningsförhållanden. Mossplanet, jämförelsevis horisontellt, höjer sig c:a 2 m. över avloppet i NO och omgivande ler- och sandmarker.
 Byggnad.
 1. Överst: Sphagnumstov, H 3—4 (—5); B 3 (—4); F 0; R (0—) 1 (—2); V 0 intill 1¹/₂ m.
 2. Därunder: Sphagnumstov (skogsmosstov), H (6—) 7—9; }
 B 3; F (0—) 1 (—2); R (0—) 1; V 0 (—1) }
 3. Underst: Lövkärrstov, nedåt ställvis kärrdyartad, H 8—9 } » 1¹/₄ »
 (—10); B 3; F 0; R 0—1; V (0—) 2 (—3) }
 Totalmäktighet c:a 2¹/₂ m.
- Underlag. Sand och lera.
 Nuvarande användning (1918). Strötorvtäkt i södra delen av nordvästra fliken.
 Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Bränntovvtäkt (2—3), eventuellt i stället skogsbörd (2).

N:r 80. Tvetane mosse.

- Socken: Järbo. Areal 200 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdun-tuvsävmosse; här och där stortuvig med förgrenade dyhöljor; här och där martallar och Myrica).
 Lutningsförhållanden. Mossplanet, tämligen horisontellt (eller i svag lutning mot V), omkring 3 m. över lermarken vid västra mosskanten samt ungefär 5¹/₄ m. över ån strax V om västra mosskanten. Östra mosskanten intill c:a 2¹/₂ m. över västra kanten.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3—4 (—5); B 3—4 (—5); F 0 (—1—2); R (0—) 1 (—2); V 0 c:a 2¹/₂ m.
(Mäktigast i N och V.)

Därunder:

Inom två områden: mitten och västra delen av norra mosshälften samt mitten av södra mosshälften:

2. Sphagnumtorv (delvis skogsmosstorv), H (6—) 7—8 (—9), mitt i båda områdena nedåt H 3—4 (—5); B 3—4; F 1 (—2); R 0—1; V 0 (—1) } intill 1³/₄ m.
3. Lövkärrtorv, H 7—8 (—9); B 3; F 0; R 1—2; V 2 (—3) } (mäktigast i S).

Inom kantdelarna och mittdelen V om Tvetane by:

4. Starrtorv (i S starrmosstorv), H 6—7; B 3—4; F 0 (—1); R (1—) 2 (—3); V 0 intill 1 m.
5. Underst: Sjötorv (starr- och vasstorv), } I N c:a 1/2 m., mitt i södra
6. Gytjtja och sjödy } mosshälften intill 2³/₄ m.
Totalmäktighet c:a 3—6 m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1918). Strötorvtäkt vid Tvetane by. Odling längs hela östra kanten å ett brett bälte, inom vilket ett strötorvlager synes vara avgrävt, så att starrtorv eller lera blottats.

Möjligt utnyttjande. Ströfabrikation (1). Under strötorven något bränn- torv 2—3); bottenodling över hela torvmarken på 4, 5 och 6.

N:r 83.

Socken: Järbo.

Areal 14 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (tuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse med enstaka martallar och Myrica), med breda laggpartier i S och SO.

Lutningsförhållanden. Mossplanet (tämligen horisontellt) höjer sig c:a 2¹/₄ m. över Svingsjön.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—5 (—6); B 3; F 0; R 1 (—2); V 0 intill 1 m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, H 7—8; B 3; F 1 (—2); R 1; V 0 (—1) c:a 1/2 »
3. Underst: Kärrtorv (i S starrtorv, i N lövkärrtorv, nedåt starrtorvartad), H (6—) 7—8; B 3; F 0; R (1—) 2 (—3); V 0—(1—2) » 1¹/₂ »
Totalmäktighet c:a 3 m.

Underlag. Berg och morän.

Möjligt utnyttjande. Bränn- torvtäkt (1—3); bottenodling i 3.

N:r 89.

Socken: Järbo.

Areal 65 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossekomplex (ljung-tuvdun-tuvsävmossar, här och där med spridda martallar, och på vissa ställen Myrica). Torvmarken övertväras på flera ställen av breda laggpartier, som avskilja de olika mosscentra.

Lutningsförhållanden. Avlopp (små) åt NO, NV, SSO och Ö. Den nordöstra fliken höjer sig c:a 2 m. över nordöstra avloppet och sluttar

sakta ned mot Märketjärn, som ligger i nivå med nämnda avlopp. De centrala delarna c:a 1 m. över tjärnen. Det nordvästra hörnet c:a $1\frac{1}{2}$ m. över laggbäcken därstädes, och den sydvästra fliken c:a $\frac{3}{4}$ m. över laggbäcken i SV.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (3—5—) 6—8 (överallt med nedåt tilltagande huminitet; i de centrala delarna omkring Märketjärn överst $1\frac{1}{2}$ m. H 3—5); B 3; F 0—1 (—2); R (0—) 1 (—2); V 0 (—1) intill $2\frac{1}{2}$ m.
2. Underst: *I allmänhet:*
Lövkärrtorv, H (7—) 8 (—9); B 3; F 0; R 0—1 (—2);
V 1—2 » 1 »
Ö om Märketjärn:
Cuspidatumtorv, H 6; B 3; F 0; R 1; V 0 c:a $\frac{1}{2}$ »
Gyttja » $\frac{3}{4}$ »
Totalmäktighet c:a $2—3\frac{3}{4}$ m.

Underlag. Berg och morän.

Möjligt utnyttjande. Bränntorvtäkt (1—2); möjligen omkring Märketjärn strötorvtäkt i ytlaget. Partiell bottenodling i 2.

N:r 90.

Socken: Järbo.

Areal 16 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossa (ljung-tuvdun-tuvsävmossa med Myrica).

Lutningsförhållanden. Mossplanet horisontellt, c:a $\frac{3}{4}$ m. över avloppet åt SV.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 6—8 (—9) (i södra delen överst $\frac{1}{2}$ m. H 4); B 3; F 0—1 (—2); R (0—) 1 (—2); V 0 c:a $1\frac{1}{2}$ m.
2. Underst: Lövkärrtorv, H (8—) 9; B 3; F 0; R 0—1;
V 1 (—2) (mäktigast mot S) intill 1 »
Totalmäktighet c:a $2—2\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Berg.

Möjligt utnyttjande. Bränntorvtäkt (1—2). I S möjligen efter förutgången ströharvning.

N:r 96.

Socken: Järbo.

Areal 13 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossa (ljung-tuvsävmossa med tuvdun).

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a $1\frac{1}{2}$ m. över omgivande sandmarker.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4; B 3; F 0—1; R 1; V 0 c:a 1 m.
2. Underst: Lövkärrtorv, H 8; B 3; F 0; R 0; V 2—3 » $\frac{3}{4}$ »
Totalmäktighet c:a $1\frac{3}{4}$ m.

Underlag. Sand.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Bottenodling (2).

N:r 97.

Socken: Järbo.

Areal 20 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossa (ljung-tuvsävmossa).

Lutningsförhållanden. Mossplanet, som är tämligen horisontellt, höjer sig c:a 1¹/₂ m. över omgivande sandmarker.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4 (upptill 1¹/₂ m. H 8);
B (2—) 3; F (0—) 1; R 1; V 0 c:a 1¹/₂ m.
 2. Underst: Lövkärrtorv, H 8—9; B 3; F 0; R 0; V 2—3 c:a 1¹/₄ »
- Totalmäktighet c:a 1³/₄ m.

Underlag. Sand.

Nuvarande användning (1918). Strörtorvtäkt i O och SO; bränntorvtäkt i SO (allt för hemmabruk).

Möjligt utnyttjande. Strörtorvtäkt (1). Bottenodling (2).

N:r 101.

Socken: Järbo.

Areal 10 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse med martallar), mot N gränsande till kärrig mark med morän.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 1³/₄ m. över kärret i N. Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 4 (—5); B 3; F 0; R 1; V 0 c:a 1 m.
 2. Underst: Sphagnumtorv (nedåt skogsstosstorv), H 7 (—8);
B 3; F (0—) 1; R 1; V 0—2 » 1¹/₂ »
- Totalmäktighet c:a 1¹/₂ m.

Underlag. Morän.

Möjligt utnyttjande. Strörtorvtäkt (1). Skogsbörd (2).

N:r 102. Bredmossen.

Socken: Järbo, samt Bäcke och Ödsköld.

Areal 490 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdun-tuvsävmosse, här och var med enstaka martallar och dvärgbjörk; i V med växtlig randskog av tall; styckevis stortuvig med förgrenade dyhöljor). Breda laggar av starrkär.

Lutningsförhållanden. Avlopp åt V, S och Ö. Mossplanet svagt välvt med mittpartiet c:a 4¹/₂ m. över västra mosskanten men i allmänhet omkring 3¹/₂—4 m. över denna. Högmossens kant i Ö 1³/₄ m., i V 2 m. över mosskanten i V. Laggkärren mer eller mindre brant lutande mot torvens utkilande.

Byggnad.

A. Högmossen:

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3—5 (—6); B 3 (—4);
F 0—2; R (0—) 1; V 0 intill 3 m.
 2. Underst (med horisontell gräns mot sphagnumtorven):
Starrtorv (på gränsen mot sphagnumtorven här och där utbildad som starrmosstorv samt med oregelbundna inlagringar av lövkärrtorv H (7—) 8—9; B 3; F 0; R 1 (—2); V 1; H (4—) 5—7 (—8); B 3; F 0; R 2—3; V 0 (—1) » 2¹/₂ »
(Mäktigheten avtager från kanterna inåt. Mitt under högmossen är starrtorven nästan utkilad och ersatt av lövkärrtorv, som bildar ett tunt skikt på mossbotten. Denna ligger här omkring 1³/₄ m. över västra mosskanten.)
- Totalmäktighet c:a 3 à 4 m.

B. Laggarna:

Starrtorv av liknande beskaffenhet som under högmossen, men i O och SO med inlagringar av siderit och järnockra, ibland med något vivianit.

Underlag. Sand.

Nuvarande användning (1918). 2 torvströfabriker, en mitt på mossen, en i östra kanten; vid den senare även brännortvtäkt, som för övrigt förekommer här och var, mest i laggarna.

Möjligt utnyttjande. Torvströfabrikation (1). Brännortvtäkt (2) och bottenodling i 2 över hela torvmarken. Bottnens lutning inifrån utåt underlättar den blivande odlingsmarkens dränering.

N:r 111.

Socken: Dalskog.

Areal 25 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdun-tuvsävmosse med enstaka martallar och här och där Myrica), kring bäckarna och vid tjärnarna övergående i kärrmark.

Lutningsförhållanden. Avlopp åt N. Från detta höjer sig mossen mot S ca 2¹/₂ m.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3; B 3; F 0; R 1; V 0 . . . intill 1¹/₂ m.
(Ytlayer endast i södra delen.)
2. Därunder: Sphagnumtorv, H (3—) 4—7 (—8); B 3;
F 0—1 (—2); R (0—) 1 (—2); V 0 (—1) » 2 »
(I norra delen som ytlayer.)
3. Underst: Kärrtorv (dels lövkärrtorv, dels nedåt starrtorv),
H (6—) 7—8 (—9); B 3; F 0; R 1—2 (—3); V 0—2 . . . » 1¹/₄ »
Totalmäktighet c:a 2³/₄—4³/₄ m.

Underlag. Berg.

Möjligt utnyttjande. Strörtorvtäkt (1). Brännortvtäkt (2—3) eller skogsbörd (2).

N:r 112.

Socken: Dalskog.

Areal 13 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (stortuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse).

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 1¹/₂—2 m. över avloppet i NO.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3 (—4—5); B 3 (—4);
F 0 (—1); R 0 (—1); V 0 c:a 2¹/₂—3 m.
2. Underst: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H 7 (—8); B 3 }
(—4); F (0—) 1; R 0; V (0—) 1 (—2) } intill 2¹/₂ »
Lövkärrtorv, H 8 (—9); B 3 (—4); F 0; R 0—1; }
V (1—) 2 (—3) }

(Mäktigast i norra delen av torvmarken.)

Totalmäktighet c:a 4—5¹/₂ m.

Underlag. Berg.

Nuvarande användning (1918). Strörtorvtäkt för hemmabruk i SO.

Möjligt utnyttjande. Strörtorvtäkt (1); under strörtorven brännortv (svåråtkomlig) (2).

N:r 113.

Socken: Dalskog.

Areal 11 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (stortuvig ljungtuvsävmosse med spridda mar-tallar; här och var förgrenade dyhöljor).

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig i södra delen upp till c:a 1½ m. över omgivande sandmarker och sluttar sakta mot NO.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3 (—4); B 3; F 0; R 0 (—1); V 0 intill 2 m.
2. Underst: Skogsmosstorv, H 8; B 3; F 1; R 0—1; V 2 . }
 (Endast i södra delen.) } c:a ¾ »
 Lövkärrtorv, H 8; B 3; F 0; R (0—) 1; V 1—2 }
 (Bottenlager över hela torvmarken.)

Totalmäktighet c:a 2½ m.

Underlag. Sand.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränn-torv (2).

N:r 116.

Socken: Dalskog.

Areal 10 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljungmosse med växtlig låg tallskog) med breda laggar med Myrica.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 1¼ m. över laggen.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3 (ytligt H 4—5); B 3; F 0—1 (—2); R 0—1; V 0 intill 1¾ m.
2. Underst: Sphagnumtorv, H 7; B 3; F 0; R 0—1; V 1 . }
 samt övervägande } » 1¾ »
 Lövkärrtorv, H 8; B 3; F 0; R 1 (—2); V 2 (—3) }

Totalmäktighet c:a 3½ m.

Underlag. Lera.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränn-torv (2).

N:r 155.

Socken: Gunnarsnäs.

Areal 20 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossekomplex (ljungtuvsdunsmossar med enstaka mar-tallar och björkar) i dalarna mellan uppstickande bergpartier. Sydvästra delen belägen omkring Helvetestjärn; i östra delen ett par mindre tjärnar. Lutningsförhållanden. I stort sett plan; den västra delen c:a 1 m. över Helvetestjärn, den östra c:a ¾ m. över de mindre tjärnarna.

Byggnad.

A. I allmänhet:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—5 (—6); B 3; F 0 (—1); R 0—1 (—2); V 0 c:a 1½ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H 8; B 3; F 1 (—2); R (0—) 1; V 0—2 » ½ »
3. Underst: Lövkärrtorv, nedåt kärrdy, H 8; B 3; F 0; R (0—) 1; V (0—) 2 » 1 »

Totalmäktighet c:a 3 m.

B. Sydöstra delen:

1. Överst: = A : 1.

2—212328. Sveriges geologiska undersökning.

2. Därunder: = A: 2.
 3. Därunder: Cuspidatumtorv, H 7; B 3; F 0—1; R 1;
 V 0 c:a $\frac{1}{4}$ m.
 4. Underst: Sjödy och gyttja » $1\frac{1}{2}$ »
 Totalmäktighet c:a $3\frac{3}{4}$ m.
 Underlag. Berg.
 Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (A: 1 och B: 1); under strötorven bränn-
 torv (A: 2—3; B: 2—3).

N:r 157.

Socken: Gunnarsnäs, samt Dalskog. Areal 25 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse med enstaka martallar)
 kring Dansbotjärn och Håltjärn.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a $1\frac{1}{2}$ —2 m. över tjärnarna.
 Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—5 (på en nivå strax ned-
 om mitten av lagret i norra delen c:a $\frac{1}{4}$ m. H 7); B 3
 (—4); F 0—1; R 0—1; V 0 c:a 3 m.
 2. Därunder: (endast i norra delen) Starrtorv, H 7; B 3; }
 F 0—1; R 2—3; V 0 » $\frac{1}{2}$ »
 3. Sjötorv, gyttjig, B 3; F 0; R 2; V 0 }
 4. Underst: (över hela torvmarken) Gyttjor (leryttja) . . . c:a $3-3\frac{1}{2}$ »
 Totalmäktighet c:a $6\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1918). Odling i norra delen (delvis nedlagd)
 NV om Dansbotjärn.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1).

N:r 159.

Socken: Holm. Areal 13 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse med enstaka martallar;
 södra randen med något växtligare tallskog) intill nordvästra viken av sjön
 Nären.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 3 m. över Nären.
 Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 2; B 4; F 0; R 0; V 0 c:a $1\frac{1}{2}$ m.
 2. Därunder: Sphagnumtorv, H 5; B 3; F 1; R 1; V 0 » $\frac{1}{2}$ »
 3. Underst: Vasstorv, gyttjig (tunt lager c:a $\frac{1}{4}$ m.) }
 4. Gyttjor (leryttja) » $3\frac{1}{2}$ »
 Totalmäktighet c:a $5\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1917). Strötorvtäkt i liten skala i södra delen.
 Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1—2). Bottenodling (3).

N:r 163.

Socken: Holm. Areal 30 har.
 Ytbeskaffenhet. Kärrmark till större delen. I nordöstra fliken ett hög-
 mosseparti, på grund av dränering med lövkärrsvegetation.

Lutningsförhållanden. Kärrmarken med tydlig lutning mot S c:a $\frac{3}{4}$ m.
 över avloppet. Högmossepartiet höjer sig c:a 3 m. över avloppet i V.

Byggnad.

A. I södra delen: Kärrmarken:

1. Överst: Lövkärrtorv (myllartad), nedåt övergående i kärrdy, B 2; R 0; V 1	c:a 1/2 m.
2. Underst: Sjödy	} » 4 »
3. Lergyttja (övervägande).	
Totalmäktighet	c:a 4 ¹ / ₂ m.

B. I nordöstra fliken: Högmossepartiet:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3 (—4); B (2—) 3; F 0 (—1); R 0 (—1); V 0	c:a 1 ¹ / ₂ m.
2. Därunder: Startorv, H 3; B 3; F 0; R 3; V 0	} c:a 1/4 »
3. Fräkentorv, gyttjig	
4. Underst: Gyttjor och sjödy	» 2 ¹ / ₄ »
Totalmäktighet	c:a 4 m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1917). Odling över södra hälften.

Möjligt utnyttjande. A. Odling. B. Strötorvtäkt (1). Bottenodling (2).

N:r 164.

Socken: Holm.

Areal 80 har.

Ytbeskaffenhet. Kärrmarker (delvis lövkärr) omkring Köttsjön och upp mot Närens sydöstra vik.

Lutningsförhållanden. Torvmarken höjer sig c:a 1—1¹/₄ m. över vattenytan i en genom hela torvmarken dragen kanal.

Byggnad.

1. Överst: Kärrtorv (startorv eller lövkärrtorv, ställvis nedåt övergående i kärrdy), H (7—) 8—9; B 2—3; F 0; R 0—1 (—2); V 0—1	intill 1 ¹ / ₂ m.
2. Underst: Gyttja (övervägande lergyttja)	> 1 ¹ / ₂ »

Torvlagret i allmänhet tunt, mot S snart utkilande och delvis bortodlat. På samma sätt i torvmarkens nordöstra del, där lergyttjan träder i dagen. De djupaste partierna finnas i NV mellan Köttsjön och Nären, där torvmarken synes relativt opåverkad av kulturen.

Totalmäktighet (för torven)	c:a 1 ¹ / ₂ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1917). Odling till större delen, även betesmark.

Möjligt utnyttjande. Odling.

N:r 166.

Socken: Holm.

Areal 17 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdun-tuvsävmosse) med i väster väl markerad tallskogbevuxen rand. I nordvästra delen ett par berg- och moränöar uppstickande.

Lutningsförhållanden. Mossplanet horisontellt, höjande sig c:a 2¹/₂ m. över vattenytan i ett i norra laggen grävt dike.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3 (—4—5); B 3—4; F 0—1; R (0—) 1; V 0 (—1)	intill 2 ¹ / ₂ m.
2. Därunder: Starr-vasstorv, H 7—8; B 3—4; F 0; R 2; V 0	c:a 1/2 »

3. Underst: Gyttja (överbäggande lergyttja) c:a $1\frac{1}{2}$ m.
 Totalmäktighet c:a $3\frac{1}{2}$ m.
 Underlag. Lera.
 Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Bottenodling (2—3).

N:r 167.

Socken: Rölunda, samt Råggård. Areal 80 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossekomplex (ljung-tuvdun-tuvsävmossar med enstaka martallar och här och var *Myrica*; i V en ljung-*Myricamosse*). I östra delen åtskilliga mindre gölar, och vid mynningen av södra fliken en större sådan.

Lutningsförhållanden. Torvmarken har tvenne naturliga avlopp, ett större åt V, ett mindre åt Ö, som ligger c:a $1\frac{1}{2}$ m. högre än det västra. Den södra fliken (A) höjer sig 2 m. över västra avloppet, $1\frac{1}{2}$ m. över östra, och $1\frac{1}{2}$ m. över gölen. Mosspartiet N om gölen (B) $2\frac{1}{2}$ m. över västra, 2 m. över östra, 1 m. över gölen. Ett centralt mossparti (C) 3 m. över västra, $2\frac{1}{2}$ m. över östra; ljung-*Myrica*-mossen i V (D) höjer sig $1\frac{1}{2}$ m. över västra avloppet.

Byggnad.*A. Södra fliken:*

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4 (—5); B 3; F 0 (—1); R 0 (—1); V 0	c:a 2 m.
2. Underst: Sphagnumtorv, H 8; B 2; F 0—2; R 0 (—1); V 0 (—1) (överbäggande)	} » $1\frac{3}{4}$ »
3. Lövkärrtorv, H 8 (—9); B 3; F 0; R 0 (—1); V 2 (—3)	
Totalmäktighet c:a $3\frac{3}{4}$ m.	

B. Mosspartiet N om största gölen:

1. Överst: Sphagnumtorv (nedåt skogsosstorv), H 6 (—7 —8) ($1\frac{1}{2}$ m. under ytan $1\frac{1}{2}$ m. H 3—4); B 3; F 1 —2; R 0 (—1); V 0	c:a 3 m.
2. Underst: Lövkärrtorv, H 8—9; B 4; F 0—1; R 1; V 2	} » $1\frac{1}{2}$ »
Totalmäktighet c:a $3\frac{1}{2}$ m.	

C. Ett centralt mossparti:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4 (—5) ($1\frac{1}{2}$ m. under ytan $1\frac{1}{2}$ m. H 6—7); B 3; F 0—1 (—2); R 0—1; V 0	c:a 2 m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, H 8 (—9); B 3; F 1—2; R 0—1; V 0—1	} » $1\frac{1}{2}$ »
3. Underst: Lövkärrtorv, H 8 (—9); B 3; F 0; R 1; V 2	} » $\frac{3}{4}$ »
Totalmäktighet c:a $4\frac{1}{4}$ m.	

D. Ljung-Myricamossen i V:

1. Överst: Sphagnumtorv, H (6—7—) 8 (—9); B 3; F 0—1; R 0; V 0 (—1)	c:a $1\frac{1}{2}$ m.
2. Underst: Lövkärrtorv, H 8—9; B 3; F 0; R 0—1; V 1—2	} » $1\frac{1}{2}$ »
Totalmäktighet c:a 2 m.	

Underlag. Morän och berg.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (A: 1; C: 1); under strötorven bränn-
 torv (svåråtkomlig; A: 2—3; C: 2—3); möjligen i stället för bränn-
 torvtäkt bottenodling (skogsbörd) på A: 2 och C: 2. Bränn-
 torvtäkt (B: 1—2; D: 1—2). Bottenodling i B: 2.

N:r 168. Tingvalla mosse.

Socken: Rölunda, samt Dals-Ed. Areal 870 har. Ytbeskaffenhet. Högmossekomplex av flera centra, skilda genom uddar och en nord-sydlig rad stora fastmarksöar. *A*: Mossdelen NV intill Knesjön: Ljung-tuvdun-tuvsävmosse, i nordvästra delen stortuvig med enstaka martallar och små granar. Övertväras i NV av en bäck. *B*: Mossdelen V om de stora fastmarksöarna: Stortuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse, i norra delen med enstaka martallar och dvärgbjörk. *C*: Mossdelen NO om de stora fastmarksöarna: Stortuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse med enstaka martallar, i NV dvärgbjörk, centralt med förgrenade dyhöljor. *D*: Mossflikarna i S och SO: Ljung-tuvdun-tuvsävmossar, i SO med *Myrica*. Lutningsförhållanden. *A*: Mossdelen NV intill Knesjön har huvudlutning mot denna. På båda sidor om bäcken i nordvästra ändan ligger mossplanet ca 6 m. över Knesjön, bäcken ca 3 m. *B—D*: I övrigt har torvmarken sin huvudlutning mot S samt mot bäcken i östra kanten. Nordvästra kanten av det öppna mosspartiet NO om fastmarksöarna (*C*) ligger ca 8 m. över bäckens vattenyta N om Ulvpassbo.

Byggnad.

A. Mossdelen NV intill Knesjön:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—5; B 3; F 0 (—1); R 1 (—2); V 0 intill 1^{1/2} m.
(Endast i nordvästra hälften — utkilar mot SO.)
 2. Därunder: (i sydöstra delen överst) Sphagnumtorv, H (6—) 7 (—8—9); B 3; F 0 (—) 1—2; R (0—) 1 (—2); V 0 (—1—2) » 3 »
(Mäktighet tilltagande fr. NV mot SO.)
 3. Därunder: Kärrtorv (lövkärrtorv och startorv), H (6—) 7 (—8—10); B 3; F 0; R (0—) 1—2 (—3); V 0 (—2) » 3/4 »
(Bottenlager i nordvästra delen; utkilar mot SO.)
 4. Underst: Gyttjor. (Endast i sydöstra delen ned mot Knesjön.) » 1/2 »
- Totalmäktighet c:a 2^{1/2}—4^{1/2} m.

B. Mossdelen V om de stora fastmarksöarna:

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3 (—4—5); B 3 (—4); F 0 (—1); R (0—) 1; V 0 c:a 1^{1/2} m.
 2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H (5—) 6—8; (i norra delen 2^{1/2} m. under ytan 1/2 m. H 3); B 3; F (0—) 1—2; R (0—) 1; V 0 (—1—2) intill 1^{1/2} »
 3. Därunder: Kärrtorv (lövkärrtorv i S, startorv i N), H (6—) 7—8; B 3; F 0; R (1—) 2 (—3); V (0—) 1—2 intill 1 »
(Bottenlager över större delen av området.)
 4. Underst: Gyttja, (bottenlager längst i N) c:a 3/4 »
- Totalmäktighet c:a 3^{1/2}—4^{1/4} m.

C: a. Mossdelen NO om de stora fastmarksöarna:

(Med undantag av den sydligaste delen *C*: b.)

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3—4 (—5) (på ett par ställen å olika nivåer 1/2 m. H 6—7); B 3 (—4); F 0 (—1—2); R (0—) 1 (—2); V 0 intill 3 m.

2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H (6—) 7—8
(—9); B 3; F (0—) 1 (—2); R (0—) 1; V 0 (—1—2) . . . intill $2\frac{1}{2}$ m.
(I NO är lagret tunt och utkilar delvis.)
3. Underst: Kärrtorv (lövkärrtorv och starrtorv), H (4—6—)
7—8; B 3; F 0; R 1—2 (—3); V (0—1—) 2 (—3) . . . » $1\frac{3}{4}$ »
Totalmäktighet c:a 5 m.
C: b. Sydligaste delen av mossdelen NO om fastmarksöarna:
1. Överst: Sphagnumtorv (nedåt skogsmosstorv), H (3—5—)
6—7 (—8—9); B 3; F (0—) 1 (—2); R 0—1 (—2); V 0
(—1—2) intill 4 m.
2. Underst: Kärrtorv (lövkärrtorv och starrtorv), H (6—)
7—9 (—10); B 3; F 0; R (0—) 1—2; V (0—) 1—2 . . . » $\frac{3}{4}$ »
Totalmäktighet c:a $3-4\frac{3}{4}$ m.
- D. Mossflikarna i S och SO (Ö om Böle resp. V om Bodarne):*
1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—5 (—6); B 3; F 0 (—1);
R (0—) 1; V 0 intill $2\frac{1}{2}$ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H (6—7—)
8; B 3; F (0—) 1—2; R (0—) 1; V 0 (—1—2) » 2 »
3. Underst: Lövkärrtorv, H 8—9; B 3; F 0; R (0—) 1 (—2);
V 1—2 » 1 »
Totalmäktighet c:a 4 m.

Underlag. Morän, berg, lera och sand.

Nuvarande användning (1918). Strötorvtäkt i liten skala vid Ulvpassbo och N därom. Här jämväl odlingar i mossläggarna. (Gamla bränttorv-schakt finnas i mossdelen NV intill Knesjön nära Torstorp.)

Möjligt utnyttjande. *A:* Ströfabrikation (1). Under strötorven i NV och ytligt i SO bränttorv (2—3); 3 bör dock ej avverkas, utan i stället bottenodling på 3 över större delen av mosspartiet (med undantag för sydöstra ändan). *B* och *C: a:* Ströfabrikation (1). Under strötorven bränttorv (2—3); 3 bör dock ej avverkas, utan i stället bottenodling på 3. *C: b:* Bränttorvfabrikation (1—2), möjligen bottenodling på 2. *D:* Ströfabrikation (1). Under strötorven bränttorv (2—3).

N:r 177.

Socken: Ödsköld.

Areal 25 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossekomplex (ljung-tuvdun-tuvsävmossar med enstaka martallar, ställvis övergående i tallbevuxen mosse med Myrica) omkring bäcken från Djupetjärn. Här och där kärrmark (lövkärr). Torvmarken gränsar i NV till Djupetjärn.

Lutningsförhållanden. Mossplanen höja sig mot SO till c:a $2\frac{1}{2}$ m. över Djupetjärn.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (3—) 4 (—5); B 3; F 0 (—1);
R (0—) 1; V 0 intill $2\frac{1}{2}$ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, H 7; B 3; F (0—) 1—2;
R 0—1; V 0 (—1) » 1 »
3. Underst: Starrtorv, H (5—) 6; B 3; F 0; R 2—3; V 0 }
4. Lövkärrtorv (saknas i NV), H 8; B 3; F 0; } » $1\frac{1}{2}$ »
R 1 (—2); V 2 }
Totalmäktighet c:a $3\frac{1}{2}-4\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Sand.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränntorv (2—4). Möjligen i stället för bränntorvtäkt bottenodling (skogsbörd) på 2, eller, hellre, om avloppet kan sänkas i 3.

N:r 178.

Socken: Ödsköld.

Areal 25 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdun-tuvsävmosse).

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a $2\frac{1}{4}$ m. över den SO om torvmarken rinnande ån.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (3—) 4 (—5); B 3 (—4); F 0 (—1); R (0—) 1; V 0	intill $2\frac{1}{2}$ m.
2. Underst: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H (7—) 8; B (2—) 3; F (0—) 1—2; R (0—) 1; V 0—2 (—3)	} » $1\frac{1}{2}$ »
3. Lövkärrtorv, H 8—9; B (2—) 3; F 0; R 0 (—1); V 2—3	
Totalmäktighet c:a $2\frac{3}{4}$ —4 m.	

Underlag. Berg.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränntorv (2—3); möjligen bottenodling (skogsbörd) på understa delen av 1 eller på 2.

N:r 179.

Socken: Ödsköld.

Areal 19 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (stortuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse) vid västra stranden av Knesjön. Utefter stranden grus och morän och i norra delen av torvmarken berghällar.

Lutningsförhållanden. Mossplanet horisontellt, höjer sig c:a 3 m. över Knesjön.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4 (—5—6); B 3—4; F 0—1; R 0—1; V 0	intill $1\frac{1}{2}$ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, H (6—) 7—9 (—10) (i nordvästra delen 3 m. under ytan $\frac{1}{2}$ m. H 4—5); B 3; F (0—) 1 (—2); R 0 (—1); V 0 (—1—2)	c:a 3 »
3. Underst: (endast i norra delen) Lövkärrtorv, H 8—9; B 3; F 0; R 0—1; V 2	} » $\frac{3}{4}$ »
4. Starrtorv, H 6; B 3; F 0; R 2; V 0	
Totalmäktighet c:a $3\frac{1}{4}$ — $4\frac{3}{4}$ m.	

Underlag. Morän.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Yttagret (1) torde dock lämpligare avverkas tillsammans med den underlagrande goda bränntorven (2) och blandas med denna. Möjligen bottenodling (skogsbörd) på undre delen av 2, eller, om avloppet kan fördjupas, hellre på 3 (och 4).

N:r 180.

Socken: Ödsköld.

Areal 7 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (stortuvig ljung-tuvsävmosse med enstaka martallar) med hög erosionsbrant och stora dräneringshöljor ned mot Djupetjärn.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a $2\frac{1}{2}$ m. över Djupetjärn.
Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3 (—4); B 3; F 0 (—1); R 0 (—1); V 0 c:a $2\frac{3}{4}$ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, H (5—6—) 7 (—8); B 3; F 0—1; R 0 (—1); V 0 » $1\frac{3}{4}$ »
3. Underst: Lövkärrtorv, H 8—9; B 3; F 0; R 1; V 1—2 tunt lager

Totalmäktighet c:a $4\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Sand.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränntorv (2—3), god, men svåråtkomlig. Möjligen bottenodling (skogsbörd) på understa delen av 1 eller, om Djupetjärn kan sänkas, på 2.

N:r 183.

Socken: Ödsköld.

Areal 25 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossekomplex (ljung-tuvdunsmossar med dvärgbjörk). Högmosepartierna åtskiljas genom laggpartier, som i NV övergå i kärrmark.

Lutningsförhållanden. Högsta höjd över avloppet c:a $1\frac{1}{2}$ m.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3 (—4—5); B (2—) 3; F 0; R (0—) 1 (—2); V 0 c:a 2 m.
2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H (7—) 8; B 3; F (0—) 1 (—2); R (0—) 1 (—2); V 0 (—1—2) . . intill $2\frac{1}{2}$ »
(Mäktigast i V.)
3. Därunder: Lövkärrtorv (nedåt övergående i kärrtorv), H (7—) 8—9; B 3; F 0; R (0—) 1; V (0—) 1 (—2) . . c:a 1 »
(Bottenlager i Ö.)
4. Underst: (i V) Gyttja » $\frac{1}{4}$ »

Totalmäktighet c:a $4\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Sand och lera.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränntorv (2—3), svåråtkomlig.

N:r 184.

Socken: Ödsköld.

Areal 11 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (småtuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse) med en mindre göl i södra delen.

Lutningsförhållanden. Mossplanet, tämligen horisontellt, höjer sig c:a $\frac{3}{4}$ m. över gölen i S.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (1—2—) 3—4 (nedåt $\frac{1}{2}$ m. H 5—6); B 3—4; F 0 (—1); R (0—) 1; V 0 intill $2\frac{1}{2}$ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H 5—8 (i norra delen övervägande H 5—6); B (3—) 4 (—5); F (0—) 1 (—2); R 0—1 (—2); V 0 (—1) intill $3\frac{1}{2}$ m.
3. Därunder: Lövkärrtorv, H 8—9; B 3 (—4); F 0; R (0—) 1; V 1—2 c:a $1\frac{1}{2}$ »
(Bottenlager i norra delen.)
4. Underst: (i södra delen) Gyttja » $\frac{3}{4}$ »

Totalmäktighet c:a 7 m.

Underlag. Sand och berg.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränttorv (2—3), svåråtkomlig och av ojämn beskaffenhet.

N:r 186.

Socken: Ödsköld.

Areal 5 har.

Ytbeskaffenhet. Ljung-tuvdun-tuvsävmosse med morän uppstickande tämligen centralt.

Lutningsförhållanden. Inga nivåkillnader av betydelse.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—3—) 4; B 3—4; F 0 (—1); R 0—1; V 0	c:a 1 ¹ / ₂ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H 8—9; B 3; F (0—) 1; R (0—) 1; V 0—1 (—2)	» 3 »
3. Därunder: Starrtorv, H 6—7; B 3; F 0; R 2; V 0	» 1/4 »
4. Underst: Gyttja	» 1/2 »
Totalmäktighet	c:a 5 ¹ / ₄ m.

Underlag. Morän.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränttorv (2—3), god, men svåråtkomlig. (Möjligen avverkning av 1—3 tillsammans som bränttorv.)

N:r 187.

Socken: Ödsköld.

Areal 5 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljungmosse med enstaka martallar) runt en tjärn.

Lutningsförhållanden. Västra delen av mossen ligger högre än övriga delar och c:a 2 m. över tjärnen.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3—4 (—5); B 3; F 0 (—1); R 0 (—1); V 0	c:a 3 m.
2. Underst: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H 8—9; B 3; } F 1—2; R 0; V 0	» 1 »
3. Kärrtorv (synnerligen tunt lager)	
Totalmäktighet	c:a 4 m.

Underlag. Sand.

Nuvarande användning (1918). Strötorvtäkt i liten skala i S.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1). Något bränttorv (2—3), svåråtkomlig, under strötorven.

N:r 188.

Socken: Ödsköld.

Areal 19 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdun-tuvsävmosse med enstaka martallar och dvärgbjörk) med en mindre tjärn i mitten. I SO och SV breda laggpartier (delvis lövkärr).

Lutningsförhållanden. Mossplanet högst i N och höjer sig där c:a 1¹/₂ m. över tjärnen och c:a 1 m. över laggen.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (3—) 4 (—5) (i norra delen 1 ¹ / ₂ m. under ytan 1 ¹ / ₂ m. H 6—7); B 3 (—4); F 0 (—1—2); R (0—) 1; V 0	intill 3 m.

2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H 7—8 (—9);
B 3; F (0—) 1 (—2); R (0—) 1; V 0—1 c:a 1¹/₂ m.
3. Underst: Lövkärtrorv, H 8—9; B 3; F 0; R 0—1; V 1
(—2) » ³/₄ »
- Totalmäktighet c:a 3¹/₂—5¹/₄ m.

Underlag. Morän.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven brännorv (2—3), god, men svåråtkomlig.

N:r 189.

Socken: Ödsköld.

Areal 20 har.

Ytbeskaffenhet. Mossmark (i södra delen ljungmosse, norr därom ett skogbevuxet mossparti och i norra delen en ljung-tuvdun-tuvsävmosse).

Lutningsförhållanden. Inga nivå-differenser av betydelse — det skogbevuxna partiet något lägre än de båda övriga.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3—4 (—5); B (3—) 4;
F 0 (—1); R (0—) 1; V 0 intill 2¹/₂ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, H (6—) 7—8 (—9); B 3—4;
F 1—2 (—3); R (0—) 1 (—2); V 0 » 3 »
(Sphagnumtorven mäktigast i norra delen.)
3. Därunder: Kärtrorv (lövkärtrorv och startorv), H (7—
8—) 9 (i norra delen H 4); B 3; F 0; R 0 (—1—2); V (0—
1—) 2—3 » 2¹/₂ »
(Mäktigast i södra delen; i N bottenlager.)
4. Underst: (i södra delen) Gyttja tunt lager
- Totalmäktighet c:a 6¹/₂ m.

Underlag. Morän.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven svåråtkomlig brännorv (2—3), god.

N:r 192.

Socken: Ödsköld.

Areal 13 har.

Ytbeskaffenhet. Västra delen: Kärrmark (lövkärr), delvis övergående i mossmark (skogbevuxen). Östra delen: Högmossen (ljungmosse med växtlig tallskog) intill Hagetjärn i Ö.

Lutningsförhållanden. Kärrmarken plan, högmossen höjer sig c:a 1¹/₄ m. över Hagetjärn.

Byggnad.

A. Högmossen:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 2—3; B 3—4; F 0 (—1); R 0;
V 0 c:a 1¹/₂ m.
2. Därunder: Gungflytorv, H 6; B 3; F 1; R 2; V 0 » ¹/₄ »
3. Underst: Gyttjor » 1¹/₂ »
- Totalmäktighet c:a 3¹/₄ m.

B. Kärrmarken:

1. Lövkärtrorv, H 7—8; B 3; F 0; R 1; V 1—2 intill 1¹/₂ m.
Torvlagret i allmänhet ej överstigande 1 m.

Underlag. Sand.

Nuvarande användning (1918). I NO strötorvtäkt i liten skala.

Möjligt utnyttjande. A. Högmossen: Strötorvtäkt [1—(2)]. B. Kärrmarken: Odling.

N:r 200. Vättungs mosse.

Socken: Bäcke.

Areal 85 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvsävmosse, i V med växtlig tallskog, i Ö med enstaka martallar). I SO och Ö med breda kärrpartier (starr- och lövkärr) omkring en genom torvmarkens östra del från NO till SV rinnande bäck.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 1 m. över bäcken.

Byggnad.

A. Högmossen:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4 (—5); B 3; F 0; R (0—) 1; V 0 c:a 1¹/₄ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H 6—8 (—9); B 3; F 0; R (0—) 1; V 0—1 » 1 »
3. Underst: Kärrtorv (starrtorv eller lövkärrtorv), H (6—) 7—9; B 3; F 0; R 1—2; V 0—1 intill ³/₄ »
På åtskilliga ställen, särskilt i västra delen, torvlagret tunt och ej överstigande 1 m.

Totalmäktighet c:a 2¹/₄ m.

B. Kärrmarken:

Torvlagret tunt c:a ³/₄—1 m.

Underlag. Sand och sten.

Möjligt utnyttjande. A. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränntorv (2—3). B. Odling.

N:r 201. Kilevas mosse.

Socken: Bäcke.

Areal 65 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (stortuvig, mot kanterna småtuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse, med i V tallskogsbevuxen rand, å mossplanet enstaka martallar). Den nordöstra fliken kärrmark (löv- och starrkärr med Myrica).

Lutningsförhållanden. Ett mindre naturligt avlopp går genom södra fliken åt SO och synes lätt kunna sänkas c:a 3 m. Ett annat avlopp åt V. Mossplanet höjer sig c:a 2³/₄ m. över avloppet i V.

Byggnad.

A. Högmossen:

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3—5 (på olika ställen inom mossen på skilda nivåer ¹/₂ m. H 6—7); B 3 (—4); F 0 (—1—2); R 0—1; V 0 intill 3¹/₂ m.
 2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H 8—9; B 3; F (0—) 1 (—2); R 0—1; V 0—2 » 1 »
(Vanligen tunt lager, ställvis utkilande.)
 3. Därunder: Kärrtorv (lövkärrtorv eller starrtorv), H (7—) 8—9; B 3; F 0; R 0—2; V (0—) 1—2 » 1¹/₂ »
(Bottenlager över större delen av torvmarken, ofta rätt tunt.)
 4. Underst: (i torvmarkens djupaste delar i NV), Gyttna c:a ¹/₄ »
- Totalmäktighet c:a 4 m.

B. Kärrmarken i nordöstra fliken:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 5; B 3; F 1—2; R 1; V 0 c:a ¹/₂ m.

2. Underst: Lövkärtrorv, H 8—9; B 3; F 0; R 1; V 2 . . . c:a $\frac{3}{4}$ m.
 Totalmäktighet c:a $1\frac{1}{4}$ m.

Underlag. Rullstensgrus och berg.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (A: 1 och möjligen B: 1). Under strötorven brännorv (A: 2—3; B: 2), god, men svåråtkomlig; partiell bottenodling eller skogsbörd (kantpartier och B: 2).

N:r 202.

Socken: Bäcke, samt Dalskog och Ödsköld. Areal 110 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossenkomplex i tre huvuddelar: A. Den västra högmossen (stortuvig ljung-tuvdun-tuvsävmosse med enstaka martallar, mot randen med stora dräneringsrännor samt växtligare tall, gran och björk) väster om bäcken mellan St. Olsjön och Marsjön. B. Den mellersta (samma ytbeskaffenhet som föregående) mellan nämnda bäck och bergstråket, som i N—S övertvåras mossen; med c:a 1 m. hög erosionsbrant mot Marsjön, från vilken den skiljes genom en 5—10 m. bred sandrensa. C. Den östra (ljung-tuvsävmosse med enstaka martallar; i N med växtlig tall och björk) från bergstråket österut. Samtliga högmossenpartier ha skarpt markerad rand. Bäcken mellan sjöarna har sandstränder.

Lutningsförhållanden. A. Den västra högmossen höjer sig c:a 4 m. över Marsjön; $3\frac{3}{4}$ m. över bäcken. B. Den mellersta högmossen c:a $3\frac{3}{4}$ m. över Marsjön och c:a 3 m. över bäcken mellan St. Olsjön och Marsjön. C. Den östra högmossen höjer sig c:a 1 m. över den bäck, som från Bytjärn i Ö över mossen rinner ned mot Marsjön.

Byggnad.

A. Den västra högmossen: (med undantag av sydvästligaste fliken = A a).

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—4—) 5 (i västra delen $1\frac{1}{2}$ m. under ytan c:a $1\frac{1}{2}$ m. H 6 (—7); B 3—4; F 0 (—1); R 0—1; V 0 intill 4 m.
(Lagrets mäktighet starkt tilltagande mot V.)
2. Därunder: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H (6—7—) 8 (—9); B 3 (—4); F (0—) 1 (—2); R (0—) 1; V 0 (—1—2) » 2 »
(Mäktigast i V, vanligen ej överstigande $\frac{3}{4}$ m.)
3. Underst: Kärtrorv (lövkärtrorv och mot Ö även starrtorv), H (7—) 9; B 3; F 0; R 0 (—1—3); V (0—) 1—2 » 1 »
(Lagrets mäktighet starkt växlande; ställvis nästan utkilande.)

Totalmäktighet c:a $3\frac{1}{2}$ — $6\frac{1}{2}$ m.

A: a. Den sydvästligaste fliken:

1. Överst: Skogsmosstorv, H 8; B 3; F 1; R 1; V 1
2. Lövkärtrorv, H 9; B 3; F 0; R 0; V 1 } c:a 1 m.
3. Starrtorv, H 6; B 3; F 0; R 2; V 0 }
4. Därunder: Sphagnumtorv, H 3—4; B 3; F 0; R 0—1; V 0 » 1 »
5. Underst: Skogsmosstorv, H 8; B 3; F 1; R 1; V 1 } » $1\frac{1}{4}$ »
6. Lövkärtrorv, H 7; B 3; F 0; R 1—2; V 1 }

Totalmäktighet c:a $3\frac{1}{4}$ m.

B. Den mellersta högmossen:

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—) 3—4 (—5) (ytlagret vanligen högst humifierat); B 3—4; F 0 (—1); R 0 (—1); V 0 intill 3 m.

2.	Därunder: Sphagnumtorv, H 6—8; B 3; F 1 (—2); R 0 (—1); V 0	c:a 1/2 m.
3.	Underst: Starrmosstorv (endast i södra delen), H 7 (—8); B 3; F (0—) 1; R 1 (—2); V 0	} intill 1/2 »
4.	Kärrtorv (starrtorv eller lövkärrtorv), H (5—7—) 8—9; B 3; F 0; R 0 (—1—3); V (0—1—) 2	
Totalmäktighet		c:a 3 1/2 m.
<i>C. Den östra högmossen:</i>		
1.	Överst: Sphagnumtorv, H 4—5; B 3; F 1—2; R 0; V 0 intill 1	m.
2.	Därunder: Lövkärrtorv, H 9; B 3; F 0; R 0; V 2—3	c:a 1/4 »
3.	Underst: Starrtorv, H 5—7; B 3; F 0; R 2; V 0	» 1/2 »
Totalmäktighet		c:a 1 1/2 m.

Underlag. Sand, morän och berg.

Möjligt utnyttjande. A. Brännortvfabrikation (1—3) eller, om endast 1 avverkas (och i så fall lämpligast som strötorv), skogsbörd på 2. A: a. Brännortvfabrikation (1—6) eller, om endast 1—5 avverkas, bottenodling på 6. B. Ströfabrikation (1); under strötorven brännortv (2—4); alternativt bottenodling (skogsbörd) på 2. C. Ströfabrikation (1); under strötorven brännortv (2—3), väl tunt lager, varför hellre bottenodling på 2.

N:r 212.

Socken: Tisselskog.

Areal 13 har.

Ytbeskaffenhet. Mossmark (ljung-tuvdunsmosse med växtlig skog av tall och gran delvis övergående i kärrmark med morän här och var i dagen. Lutningsförhållanden. Plan.

Byggnad.

Mossmarken:

1.	Överst: Sphagnumtorv (skogsmosstorv), H 7—9; B 3; F (0—) 1; R 1; V (1—) 2	c:a 1 1/2 m.
2.	Underst: Lövkärrtorv, H 8—9; B 3; F 0; R 0—1; V 2—3	» 1/4 »
Över stora delar av torvmarken är torvlagret endast 1/4 m.—1 m.		
Totalmäktighet		c:a 1 1/2 m.

Underlag. Berg.

Möjligt utnyttjande. Brännortvtäkt eller skogsbörd.

N:r 214. Höge mossen.

Socken: Tisselskog.

Areal 7 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossen (stortuvig ljung-tuvdun-tuvsävsmosse med små björkar och Myrica) här och var med berg uppstickande.

Lutningsförhållanden. På en sträcka av c:a 100 m. c:a 6 m:s fall ned mot Låge mossen (⁵²/₂₁₅) i SO.

Byggnad.

1.	Överst: Sphagnumtorv, H 6—7; B 3; F 1—2; R (0—) 1; V 0	c:a 1 m.
2.	Därunder: Sphagnumtorv, H 4 (—5); B 3; F (0—) 1 (—2); R 1; V 0	» 1 »
3.	Därunder: Sphagnumtorv, H 7—8; B 3; F 0—1; R 1; V 0 (—1)	» 1 »

4. Underst: Lövkärrtorv, H 7—8; B 3; F 0; R 2; V 2 . . . c:a $\frac{1}{4}$ m.
På flera ställen torvlagret tunt, c:a $\frac{3}{4}$ m.

Totalmäktighet c:a $3\frac{1}{4}$ m.

Underlag. Berg.

Möjligt utnyttjande. Bränntorvtäkt (1—4); (eventuellt bottenodling på 4).

N:r 215. Låge mossen.

Socken: Tisselskog.

Areal 13 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossa (stortuvig ljung-tuvdunsmossa med enstaka martallar samt Myrica) här och där med morän och berg uppstickande; belägen strax V om Buterudstjärn.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig upp till c:a 3 m. över östra laggen, och torvmarken ligger mer än 10 m. över Buterudstjärn.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3 (—4) (ytligt $\frac{1}{2}$ m. H 6 (—7); B 3; F 0 (—1); R (0—) 1 (—2); V 0 c:a $1\frac{3}{4}$ m.
2. Därunder: Sphagnumtorv (nedåt övergående i starrmoss-torv), H 7 (—8); B 3; F (0—) 1 (—2); V 0 » $\frac{3}{4}$ »
3. Underst: Starrtorv, H 6 (—7); B 3; F 0 (—1); R 2—3; V 0 » 1 »

På åtskilliga ställen torvlagret tunt, c:a $\frac{3}{4}$ m.

Totalmäktighet c:a 3 m.

Underlag. Berg.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränntorv (2). Bottenodling (3).

N:r 216.

Socken: Tisselskog.

Areal 9 har.

Ytbeskaffenhet. Högmossa (ljung-tuvdunsmossa med enstaka martallar) SV intill Flatsjön.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a $1\frac{3}{4}$ m. över Flatsjön.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3; B 3; F 0—1; R 1; V 0 c:a 1 m.
2. Därunder: Sphagnumtorv, H 6—7; B 3; F 1; R 1; V 1 » $\frac{1}{2}$ »
3. Därunder: Lövkärrtorv, H (7—) 8; B 3; F 0; R 1 (—2); V (1—) 2 (—3) » 1 »
4. Därunder: Starrtorv, H 6; B 3; F 0; R 2—3; V 0 » $\frac{1}{2}$ »
5. Underst: Gyttjor (lergyttja) » $1\frac{1}{2}$ »

Totalmäktighet c:a $4\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1918). Odling i nordöstra delen.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven bränntorv (2—4).

Möjligten i stället för bränntorvtäkt bottenodling på 2.

N:r 224.

Socken: Skållerud.

Areal 17 har.

Ytbeskaffenhet. Norr om vägen västerut från Skalåsen: Högmossa (ljung-tuvdunsmossa). Söder om samma väg: Kärrmark.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a $1\frac{1}{2}$ m. över kärret i S.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 2—3; B 3—4; F 0; R 0 (—1); V 0 c:a 2 m.

2. Därunder: Starrmosstorv, H 6—7; B 3; F 0; R 2; V 0	}	c:a 1	m.
Starrtorv, H 7; B 3; F 0; R 2; V 0			
3. Underst: Gyttjor		» 4	»
Totalmäktighet		c:a 7	m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1918). Odling på kärrmarken.

Möjligt utnyttjande. Strörtorvtäkt (1); under strörtorven bränntorv (2—3).

N:r 229.

Socken: Skållerud.

Areal 6 har.

Ytbeskaffenhet. Södra hälften: Högmosse (ljung-tuvdunsmosse med enstaka växtliga tallar). Norra hälften: Kärrmark (lövkärr omkring en tjärn).

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 2 m. över högmossens avlopp i N och 3 m. över tjärnen.

Byggnad.

Högmossen:

1. Överst: Sphagnumtorv, H 6—8 (—9) (1 ¹ / ₂ m. under ytan 1/4 m. H 4—5); B 3; F (0—) 1 (—2); R 0—1; V 0	c:a 3 ¹ / ₂ m.
2. Därunder: Starrtorv, H 6—7; B 3; F 0; R 2—3; V 0	» 1 ¹ / ₂ »
3. Underst: Gyttjor (nederst 1/4 m. lergyttja)	» 1 ¹ / ₂ »
Totalmäktighet	c:a 5 ¹ / ₂ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1918). Odling på kärrmarken S om tjärnen.

Möjligt utnyttjande. Högmossen: Bränntorvtäkt (1—2) eller bottenodling (skogsbröd) på nedre delen av 1 eller ock, om avloppet kan sänkas, på 2.

N:r 230.

Socken: Skållerud.

Areal 18 har.

Ytbeskaffenhet. Kärrmark (sanka mader med al, björk och Myrica; över större delen börjande försumpning) intill Nedre Hölen i N.

Lutningsförhållanden. Plan, alldeles i nivå med Nedre Hölen; torde vara nästan omöjlig att dränera.

Byggnad.

Starrtorv, H 6 (—7); B 4—5; F 0; R (1—) 2—3; V 0 . intill 2 m.

Underlag. Lera.

Möjligt utnyttjande. Odling om dränering möjlig, eljest bränntorvtäkt.

N:r 231.

Socken: Skållerud.

Areal 25 har.

Ytbeskaffenhet. Kärrmark.

Lutningsförhållanden. Torvmarken höjer sig från S mot N c:a 1/2 m.

Byggnad.

1. Överst: Kärrtorv (lövkärrtorv och starrtorv), upptill myllartad, H 6—8; B 3; F 0; R (0—) 1—2 (—3); V 0 (—1—2)	}	c:a 1 ¹ / ₂ m.
2. Därunder: Starrmosstorv, H 7; B 3; F 0; R 1; V 0—1		
3. Starrtorv (överbäggande), H 7—8; B 3; F 0; R 2; V 0	}	» 1 ³ / ₄ »
4. Brunmosstorv, H 3; B 3; R 0; F 0; V 0 (tunt lager)		

5. Underst: Gyttjor (nederst $\frac{1}{4}$ m. lergyttja) c:a $\frac{3}{4}$ m.
 Totalmäktighet c:a 4 m
 Underlag. Lera.
 Nuvarande användning (1918). Odling över hela torvmarken.
 Möjligt utnyttjande. Odling; alternativt bränntorvtäkt (1—3).

N:r 239. Kasmossen.

- Socken: Skållerud. Areal 11 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse med växtlig tall).
 Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 1 m. över västra laggen.
 Byggnad.
 1. Överst: Sphagnumtorv, H 5; B 3; F 0; R 1; V 0 c:a $\frac{1}{2}$ m.
 2. Därunder: Starrtorv (nedåt starkt gyttjig), H 6; B 3; F 0;
 R 2; V 0 » 1 »
 3. Underst: Gyttja (övertvägande lergyttja) » $2\frac{3}{4}$ »
 Totalmäktighet c:a $4\frac{1}{4}$ m.
 Underlag. Lera.
 Nuvarande användning (1917). Strötorvtäkt i västra kanten. Odling i
 N och S.
 Möjligt utnyttjande. Ströharvning (1). Bottenodling (2).

N:r 241. Kilanetjärnmossen.

- Socken: Änimskog. Areal 20 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (nästan öppen ljung-tuvdunsmosse med mar-
 tallar; östra randen och södra delen skogbeväxt) intill den forna Kilane-
 tjärn.
 Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a $3\frac{1}{2}$ m. över Kilanetjärns
 högvattenlinje (tjärnen f. n. helt urtappad).
 Byggnad.
 1. Överst: Sphagnumtorv, H 6—8 ($2\frac{1}{2}$ m. under ytan $\frac{1}{2}$
 m. H 4—5); B 3; F 0—1; R 0 (—1); V 0 (—1) c:a $3\frac{1}{4}$ m.
 2. Därunder: Starrmosstorv, H 9; B 3; F 0; R 1—2; V 0 » $\frac{1}{4}$ »
 3. Därunder: Lövkärrtorv, H 8; B 3; F 0; R 1; V 2 » 1 »
 4. Underst: Gyttjor > 2 »
 Totalmäktighet (för torven) c:a $4\frac{1}{2}$ m.
 Underlag. Lera.
 Möjligt utnyttjande. Bränntorvtäkt (1—2). Bottenodling (2 eller 3).

N:r 242. Sarvetjärnmossen.

- Socken: Änimskog. Areal 7 har.
 Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse delvis beväxt med tall-
 skog) med en tjärn vid östra kanten.
 Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a $1\frac{1}{2}$ m. över tjärnen.
 Byggnad.
 1. Överst: Sphagnumtorv, H 6—8; B 3; F 1; R 0; V 0 c:a 1 m.
 2. Därunder: Starrtorv (nedåt dyig), H 8—9; B 3; F 0;
 R 1—2; V 0 » $1\frac{1}{2}$ »
 3. Därunder: Sphagnumtorv, H 3; B 4; F 0; R 0; V 0 tunt lager
 4. Därunder: Kärrtorv (lövkärrtorv och starrtorv), H 6—7;
 B 3—4; F 0; R 1—3; V 0—2 » $\frac{1}{2}$ »

5. Underst: Gyttjor (nederst lergyttja $1/2$ m.) c:a $1/2$ m.
 Totalmäktighet c:a $4/2$ m.

Underlag. Lera.

Möjligt utnyttjande. Brännortvtäkt (1—4), alternativt bottenodling i 2.

N:r 246.

Socken: Ånimskog. Areal 15 har.

Ytbeskaffenhet. A. Östra huvuddelen: Mossmark (ljung-tuvdunsmosse beväxt med medelgrov blandskog). B. Västra fliken: Kärrmark.

Lutningsförhållanden. Plan.

Byggnad.

A: a. Östra huvuddelens södra del:

1. Överst: Skogsmosstorv, H 8; B 3—4; F 1; R 0—1; V 0 c:a $1/2$ m.
 2. Därunder: Kärrtorv (nedåt starr-vasstorv), H (6—) 7;
 B 3; F 0; R 1—2 (—3); V 0 (—1) » $1/2$ »
 3. Underst: Gyttjor (lergyttja) > $1/2$ »
 Totalmäktighet (för torven) c:a 2 m.

A: b. Östra huvuddelens norra del:

1. Överst: Lövkärrtorv, H 8; B 3; F 0; R 0; V 1 (—2) c:a $1/2$ m.
 2. Underst: Gyttjor (lergyttja) > $1/2$ »
 Totalmäktighet (för torven) c:a $1/2$ m.

B. Västra fliken.

Torvlagret tunt, destruerat och lerblandat, kärrtorv eller kärddy på sand.

Underlag. Morän.

Nuvarande användning (1919). Odling över västra fliken; brännortvtäkt i liten skala i gränsen mellan västra fliken och östra huvuddelen.

Möjligt utnyttjande. A: a. Brännortvtäkt (1—2), alternativt skogsbörd.

A: b. Odling eller skogsbörd, alternativt brännortvtäkt (1). B. Odling.

N:r 249. Siri mosse.

Socken: Ånimskog. Areal 30 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse, med martallar över huvudpartiet och växtlig tallskog över en stor del av sydvästra fliken). I västra delen berghällar uppstickande.

Lutningsförhållanden. Mossplanet höjer sig c:a 3 m. över laggen i SO. Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H 3—4 (—5) (i norra delen $1 1/2$ m. under ytan $1/4$ m. H 6—7); B (2—) 3; F 1 (—2); R 1; V 0 intill 2 m.
 2. Därunder: Sphagnumtorv, H (5—7—) 8 (—9); B (2—) 3; F 1 (—2); R 1; V 0 (—1) c:a $3/4$ »
 (Bottenlager i västra delen.)
 3. Därunder: Lövkärrtorv, H 9; B 3; F 0; R 0; V 0—1 » $1/2$ »
 (Bottenlager i norra delen.)
 4. Därunder: (i sydöstra delen) Rismosstorv (starrmosstorv), H 8; B 3; F 0; R 1; V 1—2 » $1/2$ »
 5. Underst: (i sydöstra delen) Gyttjor (lergyttja) > $1/2$ »
 Totalmäktighet (för torven) c:a 3 å 4 m.

Underlag. Berg och morän.

Nuvarande användning (1919). Strötorvtäkt i liten skala vid nordvästra kanten.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1); under strötorven brännorv (2—4); möjligen i stället för brännorvtäkt bottenodling (skogsbörd) på 3.

N:r 250.

Socken: Änimskog.

Areal 30 har.

Ytbeskaffenhet. Högmosse (ljung-tuvdunsmosse med martallar i södra hälften, norra hälften beväxt med tät och tämligen grov tallskog) intill Rotetjärn och en S därom belägen mindre tjärn. I norra delen berghållar här och var uppstickande.

Lutningsförhållanden. Tjärnarna torde lätt kunna sänkas över $\frac{1}{2}$ m. och torvmarken dräneras mot Väneren i S. Det norra partiet sluttar avsevärt mot Rotetjärn.

Byggnad.

1. Överst: Sphagnumtorv, H (2—4—) 5; B 3 (—4—5);
F 1 (—2); R 1; V 0 intill $1\frac{1}{4}$ m.
2. Därunder: (i allmänhet) Starrtorv, H (3—) 4 (—6—7);
B 3—4 (—5); F 0; R (1—) 2 (—3); V 0 ca $\frac{3}{4}$ »
(i norra delen): Lövkärrtorv, H 8; B 3; F 0; R 0;
V 0 » $\frac{1}{4}$ »
(Bottenlager.)
3. Underst: Gyttja (leryttja) $> \frac{1}{2}$ »
Totalmäktighet (för torven) ca 2 m.

Underlag. Lera.

Möjligt utnyttjande. Strötorvtäkt (1), eventuellt bottenodling (2).

N:r 254.

Socken: Rackeby.

Areal 25 har.

Ytbeskaffenhet. Kärrmark (Myrica-starr-gräskärr, delvis högtuvigt med vatten mellan tuvorna).

Lutningsförhållanden. Plan. Influeras betydligt av Vänerens vattenstånd.

Byggnad.

A. Den norra delen:

1. Överst: Starrmosstorv, H 5—8; B 3; F 0; R 1—2; V 0 ca $1\frac{1}{2}$ m.
2. Underst: Sjödy och gyttja (leryttja) $> 1\frac{1}{2}$ »
Totalmäktighet (för torven) ca $1\frac{1}{2}$ m.

B. Den södra delen:

1. Överst: Starrtorv, H 6—7; B 3—4; F 0; R 2; V 0 ca $\frac{1}{2}$ m.
2. Underst: Leryttja $> \frac{1}{2}$ »
Totalmäktighet (för torven) ca $\frac{1}{2}$ m.

Underlag. Lera.

Nuvarande användning (1919). Delvis betesmark och slåtteräng.

Möjligt utnyttjande. Odling, möjligen brännorvtäkt (A:1).

Höjden i fot. 1:50000 (Weversborg) 1:50000. Litografiskt öfversikt aftryck utifrån vid Generalstabens Litogr. Anst.

Gräns för rekonstruerat område
 Undersökt torvmark Siffran hänvisar till Sveriges geologiska undersöknings
 torvmarkregister. Undersökta siffror betecknar, att torvmarken med-
 tagits i den nyutgå baserörningen Stora bokstäver i torvmarken be-
 teckna delar av densamma som i beskrivningen särskilt

Upplysningar rörande undersökta torvmarker, som ej äro upptagna i
 medföljande beskrifning, kunna erhållas från Sveriges geologiska
 undersökning Stockholm 50. Vid sådan hänviselse angives
 kartbladets nummer och namn samt torvmarkens nummer.

STOCKHOLM 1921. KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER. 212328